

JOHANNES

Een serie preken over Johannes 1-4

Ds. A.A. Leenhouts

Uitgesproken in 1976 en 1990

Redactionele bewerking S.B. Leenhouts-van der Kruijt 2022

GETUIGENIS
EN EENHEID

DEEL I

JOHANNES

Een serie preken over Johannes 1-4

Ds. A.A. Leenhouts

Uitgesproken in 1976 en 1990
Redactionele bewerking S.B. Leenhouts-Van der Kruijt - 2022

GETUIGENIS EN EENHEID

Stichting Getuigenis en Eenheid
Postbus 64814, 2506 CE Den Haag
info@getuigeniseneenheid.nl
www.getuigeniseneenheid.nl

© Ds. A.A. Leenhouts: "Johannes"
Johannes 1-4 (1976, 1990)
Redactionele bewerking november 2023

INHOUD

Verantwoording	4
Voorwoord	5
Philippus en Nathánaël	7
De bruiloft te Kana	20
De tempelreiniging	34
Nicodémus	46
De Samaritaanse vrouw	57

VERANTWOORDING

Deze brochure bevat een aantal preken van Ds. A.A. Leenhouts over het Evangelie naar Johannes. Deze preken zijn uitgesproken in 1976 en in 1990.

In de bewerking ervan is de spreektaal zo veel mogelijk omgezet in schrijftaal. Omwille van de authenticiteit is de historische, kerkelijke en politieke context waarin deze preken zijn uitgesproken, gehandhaafd, waardoor het verband van de exegese behouden blijft. Waar mogelijk zijn de hierin genoemde voorbeelden nageslagen in de literatuur en geschiedschrijving. De bronvermelding hiervan is in de voetnoten terug te vinden.

Bij de bewerking van deze preken hebben wij ernaar gestreefd om de essentie van de boodschap die Ds. Leenhouts hierin heeft willen doorgeven, te waarborgen.

Voor de Bijbelcitaten is de NBG51 vertaling gebruikt, tenzij anders vermeld.

Den Haag, 2022

S.B. Leenhouts-van der Kruijt

VOORWOORD

Dit is het eerste deel van de preken serie over het Evangelie van Johannes. Het betreft de hoofdstukken 1 tot en met 4.

Ds. Leenhouts geeft hierin een profetische belichting van het optreden van Jezus, zoals dit door de apostel Johannes is opgetekend. Hij stelt daarbij vast dat Johannes de gebeurtenissen niet chronologisch heeft weergegeven, maar dat hij de diepe geestelijke inhoud van Jezus' optreden schetst, en zo wil duidelijk maken hoe God daarin Zijn heerlijkheid heeft geopenbaard. Dit wordt vooral in de preken over de bruiloft te Kana en de tempelreiniging geïllustreerd.

Tevens wordt vanuit de hele Schrift uiteengezet hoe God vanaf het begin in het Paradijs de 'bruidswerving' voor ogen had – allereerst voor Zijn verkoren volk, maar ook voor de 'heidenwereld'.

In de preek over de Samaritaanse vrouw laat Ds. Leenhouts zien hoe de gang van Jezus door Samaria een profetisch model is van Zijn 'bruidswerving' via de 'heidenwereld', waarmee de niet-Joodse volken worden bedoeld, maar dat Hij daarbij in de eerste plaats altijd Zijn verkoren volk voor ogen heeft.

Veel commentatoren zijn van mening dat de apostel Johannes zijn Evangelie schreef *na* de openbaring die hij van God op Patmos ontvangen had. Bij het schrijven van zijn evangelie heeft Johannes dus innerlijk geweten dat de voeten van Jezus toen eigenlijk al profetisch Zijn gang door de wereldgeschiedenis naar de voleinding hebben beschreven.

PHILIPPUS EN NATHÁNAËL*

‘De volgende dag stond Johannes daar weer met twee van zijn discipelen. En toen hij Jezus zag gaan, zei hij: Zie het lam Gods! En de twee discipelen hoorden hem dat zeggen en volgden Jezus. Maar Jezus keerde Zich om en zag, dat zij Hem volgden, en Hij zei tot hen: Wat zoekt gij? Zij zeiden tot Hem: Rabbi – wat vertaald wil zeggen: Meester –, waar houdt Gij verblijf? Hij sprak tot hen: Komt en gij zult het zien. Zij kwamen dan en zagen, waar Hij verblijf hield, en zij bleven die dag bij Hem; het was omstreeks het tiende uur.

Andréas, de broeder van Simon Petrus, was een van de twee, die het van Johannes gehoord hadden en Hem gevolgd waren; deze vond eerst zijn broeder Simon en zei tot hem: Wij hebben gevonden de Messias, wat betekent: Christus. Hij leidde hem tot Jezus. Jezus zag hem aan en zei: Gij zijt Simon, de zoon van Johannes, gij zult heten Céphas, wat vertaald wordt met Petrus.

De volgende dag wilde Hij naar Galiléa vertrekken en Hij vond Philippus. En Jezus zei tot hem: Volg Mij. Philippus nu was uit Bethsáida, de stad van Andréas en Petrus. Philippus vond Nathánaël en zei tot hem: Wij hebben Hem gevonden, van wie Mozes in de wet geschreven heeft en de profeten, Jezus, de zoon van Jozef, uit Nazareth. En Nathánaël zei tot hem: Kan uit Nazareth iets goeds komen? Philippus zei tot hem: Kom en zie.

Jezus zag Nathánaël tot Zich komen en zei van hem: Zie, waarlijk een Israëliet, in wie geen bedrog is! Nathánaël zei tot Hem: Vanwaar kent Gij mij? Jezus antwoordde en zei tot hem: Eer Phillipus u riep, zag Ik u onder de vijgenboom. Nathánaël antwoordde Hem: Rabbi, Gij zijt de Zoon van God, Gij zijt de Koning van Israël! Jezus antwoordde en zei tot hem: Omdat Ik tot u gezegd heb: Ik zag u onder de vijgenboom, gelooft gij? Gij zult grotere dingen zien dan deze. En Hij zei tot hem: Voorwaar, voorwaar, Ik zeg ulieden, gij

* Preek uitgesproken op 8 februari 1976

zult de hemel open zien en de engelen Gods opstijgen en nederdalen op de Zoon des mensen.’ (Johannes 1:35-52)

JOHANNES DE DOPER

Johannes de Doper wordt voor zijn optreden rechtstreeks door God geroepen. Na de opsomming van de namen van keizer Tiberias en de Romeinse viervorsten lezen we in Lucas 3: *‘In het vijftiende jaar van de regering van keizer Tiberias, toen Pontius Pilatus stadhouder over Judéa was (...) kwam het woord Gods tot Johannes, de zoon van Zacharias, in de woestijn.’*

Het vijftiende jaar van Tiberias is – als we het gaan narekenen – het jaar 29 na de geboorte van Jezus. In dat jaar werd Johannes de Doper door God geroepen om te gaan prediken. Johannes begint hiermee in het Zuiden van Israël – bij de Jordaan, en de massa stroomt toe. Zelfs uit Galiléa komen mensen om naar de prediking van Johannes te horen. Ook Jezus komt uit Galiléa. En onafhankelijk van elkaar worden Johannes en Jezus door de hand van God naar elkaar toegevoerd.

Alleen voor hun geboorte zijn zij beiden dicht bij elkaar geweest. Johannes in de schoot van Elisabeth en Jezus in de schoot van Maria. Toen Maria Elisabeth groette, sprong het kind van Elisabeth van vreugde op in haar schoot, waarna Maria weer teruggedaan is naar het Noorden en Elisabeth in Judéa is gebleven. Na het opgroeien is Johannes door God de woestijn ingestuurd om daar voorbereid te worden voor zijn grote taak.

Dertig jaar lang gebeurde er schijnbaar niets. En dan verschijnt er opeens iemand als de profeet Elia, die optreedt in de kracht van de Naam IK BEN DIE IK BEN en als een vervulling van wat er geschreven staat in Maleachi 4:5: *‘Zie, Ik zend u de profeet Elia, voordat de grote en geduchte dag des Heren komt. Hij zal het hart der vaders terugvoeren tot de kinderen en het hart der kinderen tot hun vaders...’*

Tot twee keer toe lezen we dat Johannes Jezus niet kende. In Johannes 1:31 ‘...zelf wist ik niet van Hem...’ en in vers 33: ‘...ik kende Hem niet...’ God had aan hem niet geopenbaard wie de Messias was. Johannes kende Hem niet van aangezicht. Hij kende Hem niet als persoon. Er was een massa mensen die gereedstonden om gedoopt te worden en daar tussen stond Jezus. Op dat moment heeft God woordelijk tegen hem gezegd: *‘Op wie gij de Geest ziet nederdalen en op Hem blijven, deze is het, die met de heilige Geest doopt.’*

God wees Jezus Zelf aan. En toen Johannes daadwerkelijk de heilige Geest in de gestalte van een duif zag neerstrijken en blijven zitten op Jezus, wist Johannes: *‘Zie het lam Gods, dat de zonde der wereld wegneemt.’*

Wat is het geweldig, dat de heraut en de Koning onafhankelijk van elkaar – door de wondermacht van God – naar elkaar toegevoerd worden, en dat God op deze wijze aan de heraut kenbaar maakt: Hij is de Koning.

Johannes erkent het ook: *‘Ik doop met water; midden onder u staat Hij, van wie gij niet weet. Hij, die na mij komt, wie ik niet waardig ben de schoenriem los te maken; die zal u dopen met Geest en met vuur.’*¹ De volgende dag zag hij Jezus tot zich komen en sprak hij uit: *‘Zie het lam Gods, dat de zonde der wereld wegneemt. Deze is het, van wie ik zei: Na mij komt een man, die vóór mij is geweest, want Hij was eer dan ik.’*² Jezus heeft een pre-existentie. Hij komt van de Vader – van Boven. Hij is de Zoon van God.

EEN ELIAANSE ROEPING

Als Jezus Johannes de Doper ‘Elia’ noemt, dan moet diens optreden ergens gelijkenis vertonen met de oudtestamentische Elia. Dan zal daarin iets zichtbaar moeten zijn van het ‘grondwerk’, van het axiomatische, van wat Elia heeft gedaan in het bij elkaar brengen

¹ Johannes 1:26; Lucas 3:16

² Johannes 1:30

van de stenen van het verbroken altaar – zijnde de twaalf stammen van Israëel. In een uur van grote verstrooiing onder de heidense en duivelse macht van Baäl, heeft Elia het volk symbolisch vergaderd in het ene altaar. Hij heeft de twaalf stenen genomen en in die dienst der verzoening het volk weer verenigd. Op dat altaar kwam het vuur van God neer, en kwam het volk tot de erkenning: De Here is God, de Here is God.

Zien we dit ook bij Johannes de Doper? Verricht ook hij oecumenisch werk in die zin, dat hij tegenover de verstrooiing van Israëel het volk weer vergadert?

Toen ik over deze vragen in gebed was, liet de Heer mij zien: Het eerste bij elkaar roepen van de nieuwe stamvaders van het geestelijke Israëel, de twaalf apostelen, begon bij de roep van Johannes: *Zie het lam Gods, dat de zonde der wereld wegneemt!*

We lezen in Johannes 1:35-36: *‘De volgende dag stond Johannes daar weer met twee van zijn discipelen. En toen hij Jezus zag gaan, zei hij: Zie het lam Gods!’*

Dat is in die tijd een heel bijzondere boodschap geweest. Over een ‘lam Gods’ hadden de Joden nog nooit gehoord. Alsof God er – net als iedere Joodse huisvader – een lam op na hield. Ze wisten wel van Jesaja 53. Ze wisten ook wel dat Jeremia zichzelf vergeleek met een lam. In Jeremia 11:19 zegt hij: *‘Ik was zelf als een argeloos lam, dat ter slachting geleid wordt’*. Maar een lam Gods? Dat God ook een lam heeft? En dat dat lam niet zoals het Pesachlam de zonden van het Joodse volk wegnam, maar dat het de zonden der wereld wegneemt? Dat was zoiets nieuws. Johannes wijst het ook nog aan als hij op Jezus ziet. Bovendien is dit ‘lam’ niet uit een willekeurige ‘kooi’ gehaald, maar uit Gods ‘kooi’. Toen Johannes de Doper uitriep: *‘Zie het lam Gods’* en zo direct het ‘altaar’ aanwees, aarzelden zijn twee discipelen, Johannes en Andréas niet en volgden Jezus.³

Het was op dat moment precies drie uur. We kunnen dit narekenen als we verder lezen:

3 Johannes 1:37

‘Maar Jezus keerde Zich om en zag, dat zij Hem volgden, en Hij zei tot hen: Wat zoekt gij? Zij zeiden tot Hem: Rabbi – wat vertaald wil zeggen, Meester – waar houdt Gij verblijf? Hij sprak tot hen: Komt en gij zult het zien. Zij kwamen dan en zagen, waar Hij verblijf hield, en zij bleven die dag bij Hem; het was omstreeks het tiende uur.’⁴

De tiende ure is gerekend vanaf het zesde uur – als de ochtend aanbreekt. Zes plus tien is zestien uur. Het was dus vier uur in de middag toen zij aankwamen bij het huis van Jezus – nadat zij enige tijd met elkaar gesproken hadden. Het zal dus omstreeks drie uur zijn geweest waarop Johannes Jezus aanwees als het lam Gods.

Is dat niet Eliaans? Heeft de Heer ook niet precies om drie uur – in de dienst van de verzoening die God aanbiedt – geroepen: *Het is volbracht?* Daar worden de stenen bijeenvergaderd. Daarop komt het vuur neer. Daarop komt de verlossing neer. Alleen door het bloed der verzoening komt de samenbinding tot stand – tegenover de verstrooiing van de ballingschap. Jezus is gestorven, opdat Hij ook de overige kinderen Gods tot één zou vergaderen.⁵ Daarin ligt de kracht tot eenheid.

Zo worden Johannes en Andréas geroepen, en later ook Petrus. Andréas vond zijn broer Petrus en leidde hem tot Jezus. En weer later volgt Nathánaël.⁶

Het is van fundamenteel belang dat wij deze dingen heel goed zien. Want het is een axioma, een grondregel, ook voor de gemeente Gods. Ook wij moeten alleen voor het bloed van het Lam vergaderd worden, en in die vergadering zullen wij het Joodse volk kunnen aanspreken, waarna zij door de meest duivelse omsingeling heen kunnen breken naar Gods grote ‘voorsabbat’. Als de zevende ‘Godsdag’ gaat aanbreken, zal de omsingeling van de duivel gebroken zijn, en zal

4 Johannes 1:38-40

5 Johannes 11:52

6 Johannes 1:41-46

de satan gebonden worden door de kracht van het bloed van Jezus Christus. Jezus is Overwinnaar!

Daarom moet bij de Avondmaalsviering opnieuw de roep klinken: *‘Zie het lam Gods, dat de zonden der wereld wegneemt! En verder niets.’*

Zo wordt de discipelenkring vergaderd rondom Jezus. En de cirkel van die ‘stamvaders’, van de drie maal vier nieuwe ‘zonen van Jakob’, breidt zich uit. De gemeente wordt vergaderd uit de heidenen en straks ook uit de Joden, opdat de volheid Gods kan doorbreken en het koninkrijk Gods kan aanbreken in deze verschrikkelijke wereld.

KOM EN ZIE

Terugkomend op de roeping van Johannes, Andréas en Petrus wil ik toch ook nog even stilstaan bij wat er verder gebeurde. We lezen in het vervolg een opeenvolging van het woord ‘vinden’. Als Johannes de woorden: ‘Zie het lam Gods’ gesproken heeft, dan lezen we hoe Andréas Petrus vond, en hoe Jezus bij Zijn vertrek naar Galiléa Philippus uit Bethsáida vond, de stad van Andréas en Petrus. Op zijn beurt vond Philippus weer Nathánaël, en zei tegen hem: *‘Wij hebben Hem gevonden, van wie Mozes in de wet geschreven heeft en de profeten, Jezus, de zoon van Jozef, uit Nazareth. En Nathánaël zei tot hem: Kan uit Nazareth iets goeds komen? Philippus zei tot hem: Kom en zie.’*⁷

Nathánaël bedenkt zich even en zegt: *‘Kan uit Nazareth iets goeds komen?’*

Op zich is deze reactie helemaal niet zo verkeerd. Wanneer je zomaar ineens verteld wordt: *‘Wij hebben gevonden Degene, waarvan Mozes en de profeten gesproken hebben’*, dan is dat nogal wat. Als van een gewone man die niet bijzonder knap was, gezegd wordt: Hij is Degene over wie de profeten gesproken hebben, dan kijk je toch wel even vreemd op. Jesaja heeft over de Knecht des Heren

7 Johannes 1:44-48

gezegd: ‘... *hij had gestalte nog luister, dat wij hem zouden hebben aangezien, noch gedaante, dat wij hem zouden hebben begeerd*’.⁸ En Hij komt uit Nazareth? Kan uit Nazareth iets goeds komen? Wat zeg je me nou? Uit dat gat?

Zoiets moet het zijn geweest. Heel gewoon menselijk.

Uit Nazareth?

Iedereen wist dat het een pleisterplaats voor soldaten was, die vanuit Rome doortrokken naar Jeruzalem. Trots op hun adelaar liepen zij met dreunende pas langs Nazareth. Soms bleven zij daar hangen en gingen zij weleens met meisjes uit Nazareth uit. Ook kwamen daar wel karavanen met kooplieden langs die daar soms bleven overnachten. Nazareth stond niet zo goed bekend. Kan daar iets goeds uit komen?

Nathánaël denkt op dat moment nog een beetje zoals het in Babylonië toegaat. Het moet een goed gehucht zijn met een zeer goed gerucht, wil het de Messias kunnen voortbrengen. De afkomst moet zeer goed zijn.

In onze tijd zouden we zeggen: Het moet toch wel iemand zijn van bijvoorbeeld Hebreeuwse Universiteit in Jeruzalem. Of een jongen die al besneden ter wereld komt. Iemand bij wie het Messiaanse al aanwezig is. Want als het er niet meteen al in zit, komt het er nooit in. Als de plaats en de afkomst goed zijn, kan het iets goeds voortbrengen dat Messiaans is voor de hele wereld.

Zo ongeveer denkt Nathánaël.

En dan zegt Philippus: ‘*Kom en zie.*’

Als je zulke grote dingen verkondigt als Philippus, moet je altijd kunnen zeggen: ‘*Kom en zie.*’ Dat geldt ook voor ons. Wij moeten tegen iedereen kunnen zeggen: Is de ontvouwing over het voorlaatste geheimenis onzin?⁹ Is het onzin wat er allemaal gebeurt? Kom en zie!

Maar velen willen het niet zien. Uit angst voor hun positie of voor

8 Jesaja 53:2

9 Openbaring 10

hun instituut. Overal wordt het instituut boven het Lam gesteld. Boven Jezus. Men is bang voor de eigen ‘stoel’, voor het eigen zaakje of het eigen ‘bedrijf’. Want van het evangelie is aan alle oorden van de wereld een bedrijf gemaakt. Het is heel erg, maar helaas waar. Zodra het werkelijk weer om Jezus gaat, dan is Hij – zoals Simeon geprofeteerd heeft: ‘... *gesteld tot een val en opstanding van velen in Israël en tot een teken, dat weersproken wordt (...) opdat de overleggingen uit vele harten openbaar worden.*’¹⁰

Wat zijn je werkelijke gedachten? Gaat het je om Jezus? Gaat het je om het Koninkrijk Gods? Gaat het je om God? Of gaat het je om iets anders?

Er zijn bijvoorbeeld predikanten die in hun hart weten dat de doop van volwassenen toch eigenlijk de Bijbelse doop is, maar die niet durven toepassen, omdat dat gedoe zou geven met de kerkenraad.

Zo zijn er ook bewegingen die het niet aandurven om aan te nemen dat er nog een voorlaatste geheimenis is, en dat God door middel van Zijn Woord en Geest en in de kracht van het bloed van het Lam, het Joodse volk tot bekering brengt – uit angst om leden te verliezen die geloven in een opname van de gemeente en de daarop volgende grote verdrukking over Israël door de komst van de antichrist.

Het is één en al ‘bedrijf’, met één motto: Verlies je ‘klanten’ niet.¹¹

Als Nathánaël niet was meegekomen met Philippus, had hij nooit iets gezien. Maar hij is bereid om mee te gaan. Hij had eerst wel een kritische opmerking – die ook nog te begrijpen is. Je moet je niet zomaar laten meeslepen door allerlei profetieën of door alle mogelijke enthousiastelingen. Nathánaël had ergens gelijk dat hij niet zomaar afging op enthousiaste discipelen dat zij de Messias gevonden hadden. Zoiets moet eerst maar eens goed getoetst worden. Maar als je niet meekomt om te zien en te controleren wat zij zeggen, dan ben je fout.

¹⁰ Lucas 2:34-35

¹¹ Deze voorbeelden uit de preek van 1976 zijn gehandhaafd omdat het past in het geheel van de exegese

VANWAAR KENT GIJ MIJ?

Nathánaël gaat mee. En dan gebeurt er iets bijzonders, waardoor die toetsing voor Nathánaël niet zo moeilijk is. Jezus ziet hem aankomen en ziet dat hij eigenlijk komt om te onderzoeken of de woorden van Philippus kloppen. En dan treedt Jezus hem tegemoet met een opmerking die hem treft tot in het diepst van zijn ziel en waardoor hij meteen het antwoord weet. Hij zegt: *‘Waarlijk, een Israëliet, in wie geen bedrog is!’* Daarop zei Nathánaël: *‘Vanwaar kent Gij mij?’*¹²

De opmerking van Jezus was de spijker op de kop geslagen. Daarmee legde Hij zijn probleem bloot: Hoe kunnen wij met onze ‘Jakobsnatuur’ weer ‘Israël’ worden?

Natuurlijk had Nathánaël onder de vijgenboom de oude rollen zitten lezen en daarover zitten mediteren. Hij was erover in spanning hoe het volk – net als in die oude geschiedenis van Elia, waar het volk ook vol bedrog was en zich aan de Baäls en de afgoden verkocht had – ook nu weer terug kon keren tot God, en tot hen weer gezegd kon worden: *Israël zal uw naam zijn.* Nathánaël zat onder de vijgenboom eigenlijk al midden in een ‘Pniëlworsteling’. Hij wist dat er in Micha 4:4 staat: *‘Zij zullen zitten, een ieder onder zijn vijgenboom, zonder dat iemand hen opschrikt’.*

Dat hoort er ook bij. Het is niet toevallig dat Nathánaël net op dat moment onder de vijgenboom zat. Het gaat hier om axiomatische dingen. Het gaat om de eenwording van de gemeente. En in die eenwording van de gemeente – door de keuze van de twaalf apostelen en het herstel van het altaar – gaat het om een zodanige erkenning van de Messias dat het vrede-rijk van Micha 4, en het mogen zitten onder de vijgenboom voor de Joden vervuld wordt en doorgang vindt. De vijgenboom en het vrede-rijk horen bij elkaar. Dat leert ons Micha 4:3-5:

‘En Hij zal richten tussen vele volkeren en recht spreken over machtige natiën tot in verre landen. Dan zullen zij hun zwaarden tot

12 Johannes 2:48-49

ploegscharen omsmeden en hun speren tot snoeimessen; geen volk zal tegen een ander volk het zwaard opheffen, en zij zullen de oorlog niet meer leren. Maar zij zullen zitten, een ieder onder zijn wijnstok en onder zijn vijgenboom, zonder dat iemand hen opschrikt; want de mond van de Here der heerscharen heeft het gesproken. Want alle volkeren zullen wandelen elk in de naam van zijn god, maar wij zullen wandelen in de naam van de Here, onze God, voor altoos en immer.'

Nathánaël zat te worstelen met de vraag over de komst van het vrederijk en de Messias, en hoe de Israëliet ontstaat, in wie geen bedrog meer is. Hij had in zijn leven al zoveel bedrog meegemaakt. Als je alleen al de tempel zag met de 'beestenhandel'. Je hoefde maar rond te kijken om te zien hoe erg het allemaal was. Hij ergerde zich eraan en was daar voortdurend mee bezig. En nu moet hij komen om te zien of die Man, over wie gesproken is, de Messias is, van wie Mozes en de profeten gesproken hebben.

Nathánaël komt om het te toetsen. En daar zegt die Man tegen hem: *'Zie, waarlijk een Israëliet in wie geen bedrog is.'* Daar was hij nu net mee bezig. Dat is zijn zielsprobleem, zijn smart. Dat wordt maar even opgelegd door de Messias.

In Johannes 15:3 zegt Jezus: *'Gij zijt nu rein om het woord, dat Ik tot u gesproken heb.'*

In Mij, Nathánaël, wordt je Israëliet. En het hele volk wordt niet meer Jakob, maar Israël – in een 'Pniëlworsteling' door wat Ik ga doen.

Nathánaël antwoordt: *'Vanwaar kent Gij mij?'*

Aan die vraag zit veel meer vast dan de algemene voorstelling zoals wij die kennen – in de trant van: Mag ik u voorstellen – Nathánaël. Mag ik u voorstellen – Jezus van Nazareth. Dit gaat veel dieper. Dit 'kennen' van Jezus gaat tot in de wortels van zijn existentie. Tot in de diepte van zijn ziel en het laatste van zijn gedachten. Het reikt tot het mystieke van zijn religieuze strijd – ook met God en zijn gebed. Zijn

ziel en wezen worden ineens opengelegd.

Vanwaar kent Gij mij? Wij hebben elkaar nog nooit ontmoet en je raakt het diepste van mijn wezen.

Jezus antwoordde en zei: *‘Eer Philippus u riep, zag Ik u onder de vijgenboom.’* Nathánaël antwoordde Hem: *‘Rabbi, Gij zijt de Zoon van God, Gij zijt de Koning van Israël!’* Jezus antwoordde en zei tot hem: *‘Omdat Ik tot u gezegd heb: Ik zag u onder de vijgenboom, gelooft gij? Gij zult grotere dingen zien dan deze. En Hij zei tot hem: Voorwaar, voorwaar, Ik zeg ulieden, gij zult de hemel open zien en de engelen Gods opstijgen en nederdalen op de Zoon des mensen.’*¹³

DE JAKOBSLADDER

Elia raapte de twaalf stenen bij elkaar en er kwam vuur op het altaar, waarop de erkenning volgde: De Here is God!

Johannes de Doper, die een vervulling is van de oudtestamentische Elia, raapt de stamvaders samen door de roep: *Zie het lam Gods!* En op die ‘altaarbouw’ komt meteen de wortelkwestie van Israël ter sprake: Hoe wordt Jakob Israël? Hoe ziet die Jakobs ladder er nu uit, zodat er een doorlopend verkeer is tussen hemel en aarde van Gods heilige engelen? Hoe ontstaat er volop communicatie met de hemel? Hoe worden aarde en hemel tezamen verenigd? Hoe komt het vredegerijk?

Door Jezus alleen en door de erkenning: Gij zijt de Koning van Israël, de Zoon van God! Dat is een erkenning, zoals Israël God erkende op de hoogte van de Karmel.

Nadat er door Johannes hier een paar discipelen door het woord des kruises zijn ‘samengeraapt’ tot stamvaders van het nieuwe Israël, komt daar zo’n vuur op, dat in de erkenning van Nathánaël, prototypisch eigenlijk heel Israël weer tot de erkenning komt: Gij zijt de Koning van Israël, de Zoon van God!

Jezus zei tegen Nathánaël: Omdat Ik gezegd heb dat Ik je zag onder

13 Johannes 2:49-52

de vijgenboom voordat Philippus je riep, heb je geloofd. Gij zult grotere dingen zien dan deze. Je zult de engelen Gods zien opstijgen en neerdalen op de Zoon des mensen.

Die Jakobs ladder is het grote punt.

Toen Jakob probeerde om met zijn eigen handigheid en capaciteiten het eerstgeboorterecht te verwerven, stuurde God hem in ballingschap. En op de grens van het Babylonische gebied, waar hij het hoofd neer moest leggen om te gaan slapen, moest God hem laten zien hoe Babylonisch hij in wezen geworden was. Jakob had daar in de buurt de Babylonische tempels al wel gezien. Die waren – net als de synagogen nu – verspreid over de hele wereld. Overal waren er nabootsingen van de tempel van Babel, met trappetjes, waarbij de mens kon opklauteren naar de Bab-El, de poort van God. En toen Jakob in slaap gevallen was, liet God hem zien: *Ik* laat de ‘ladder’ neer. Het is *Mijn* genade. Ik ben uw God en de God van uw zaad.

De eigenlijke Jakobs ladder is Gods liefde en genade, en daar is Jezus de vervulling van.

Uit Nazareth komt uit zichzelf niets goeds. Maar God laat in Nazareth en in Israël de ‘ladder’ neer. Hij laat die in ieder mensenleven neer.

Laat die ‘ladder’ maar langs je slapen komen, Nathánaël. Laat die maar langs je schedel gaan met al je warrige en zorgelijke gedachten. Laat die maar gaan langs de gedachten van allen die – met Nathánaël – willen horen en komen om te zien. Laat die ‘ladder’ langs je slapen gaan bij nacht en bij dag, en je ziet Gods engelen op en neer gaan op de Zoon des mensen.

Bij de viering van het heilig Avondmaal moet het over niets anders gaan, en dan zal je grotere dingen zien dan Nathánaël.

Ik heb het meegemaakt dat Gods engelen op deze ‘ladder’ op en neer gaan. Plotseling was er een engel in mijn studeerkamer.

Plotseling was er ook een engel bij Philippus, die hem de weg wees naar Gaza, waar hij een Ethiopische kamerling ontmoette.

Engelen worden uitgezonden voor degenen die de zaligheid beërven zullen.¹⁴

Laat de gemeente bidden bij het Avondmaal en de Zoon van God erkennen. Laat zij komen en zien en toetreden tot Gods Tafel. Dan gaat de Heer dingen zeggen waarbij je ziel wordt blootgelegd, zoals Hij ook deed bij de Samaritaanse vrouw, toen Hij zei: *‘Haal je man en kom hier’*. Toen moest het eruit komen: *‘Ik heb geen man’*. Jezus zei daarop: *‘Dat heb je goed gezegd. Je hebt vijf mannen gehad en de zesde die je nu hebt, is je man niet.’* Toen Jezus haar leven zo had blootgelegd, kwam zij tot de erkenning: *‘Ik zie dat Gij een profeet zijt.’* En dan deelt Jezus het levende water aan haar uit.

Jezus legt zaken bloot in uw en mijn leven. Maar als je zegt: Heer, hier ben ik – als je aan de Avondmaalstafel als het ware naakt uitgeschud voor God verschijnt, en je komt om te zien of er verlossing is in Zijn bloed en of er uitredding is uit banden, narigheid, duisternis en omsingeling, dan zie je Gods engelen op en neer gaan. Dan komt er verlossing en genezing en kracht van God neer. Want Hij geeft vuur op Zijn altaar.

HALLELUJA!

AMEN

14 Hebreëën 1:14

DE BRUILOFT TE KANA*

‘En op de derde dag was er een bruiloft te Kana in Galiléa en de moeder van Jezus en zijn discipelen waren ter bruiloft genodigd. En toen er gebrek aan wijn kwam, zei de moeder van Jezus tot Hem: Zij hebben geen wijn. En Jezus zei tot haar: Vrouw, wat heb Ik met u van node? Mijn ure is nog niet gekomen. Zijn moeder zei tot hen, die bedienden: Wat Hij u ook zegt, doet dat! Nu waren daar zes stenen watervaten neergezet volgens het reinigingsgebruik der Joden, elk met een inhoud van twee of drie metrétén. Jezus zei tot hen: Vult de vaten met water. En zij vulden ze tot de rand. En Hij zei tot hen: Schept nu en brengt het aan de leider van het feest. En zij brachten het.

Toen nu de leider van het feest het water proefde, dat wijn geworden was – en hij wist niet waar deze vandaan kwam, maar de bedienden, die het water geschept hadden, wisten het – riep de leider van het feest de bruidegom, en hij zei tot hem: Iedereen zet eerst de goede wijn op en als er goed gedronken is, de mindere; gij echter hebt de goede wijn tot dit ogenblik bewaard.

Dit heeft Jezus gedaan als begin van zijn tekenen te Kana in Galiléa en Hij heeft zijn heerlijkheid geopenbaard, en zijn discipelen geloofden in Hem.’ (Johannes 2:1-11)

DE KERNBODSCHAP

Het is opvallend hoe bijzondere roepingen, zoals die van profeten, door God worden geïntroduceerd met wondertekenen, die op zichzelf al een miniatuurbeeld vormen van het hele werk waarvoor zij geroepen waren.

Een paar voorbeelden:

Als Mozes geroepen wordt, dan is daar het wonderteken van de brandende braambos.

* Preek uitgesproken op 4 november 1990

Daarin ligt eigenlijk opgesloten wat de naam Ik ben die Ik ben – de Naam van de eeuwige trouw van God – zal bewerken. Het vuur dat Mozes ziet wordt niet minder. De braambos verteert niet. Het vuur hoeft niet van onderop gevoed te worden, maar het wordt gevoed van God uit. Het vuur van de liefde van God, waarbij Hij Zijn reddende hand gaat uitsteken naar Israël – en daarna in Israël naar de hele wereld – dooft niet en hoeft niet gevoed te worden door krachten van beneden. In alle wanhopige situaties kon Mozes weten: Dat ‘vuur’ brandt. Het is een schitterend wonderteken om de roeping van Mozes te belichten.

Een ander voorbeeld vinden we in Jeremia 1:13-14, waar God zegt:

‘Wat ziet gij? Toen zei ik: Ik zie een kokende pot, verschijnende van de Noordzijde. Daarop zei de Here tot mij: Uit het Noorden zal het onheil losbreken over alle inwoners van het land.’

Veertig jaar lang zou het zijn geest en ziel en werk beïnvloeden en richting geven. Want het dreigende gevaar van de naderende ballingschap zou zeker plaatsvinden – ook al zou dit pas veertig jaar later zijn. Als mens denk je na zo’n lage tijd misschien: Het komt niet meer uit, maar God zou wakker zijn over Zijn Woord om dat te doen.

Ook dat werd aan Jeremia bij zijn roeping door God gezegd:

‘Wat ziet gij Jeremia? Toen zei ik: Ik zie een amandeltwijg. Daarop zei de Here tot mij: Gij hebt goed gezien, want Ik waak over mijn woord om dat te doen.’¹

De amandeltak bloeit al als andere bomen en planten nog in winterslaap zijn.

Twee uitspraken van God: Ik zal wakker zijn over mijn woord om dat te doen, en het gevaar dreigt uit het Noorden.

Ook bij Jezus zien we hoe het begin van Zijn heerlijkheid begint met

1 Jeremia 1:11-12

een wonderteken op de bruiloft te Kana. Die kleine geschiedenis wordt overstroomd met het licht van Gods majesteit.

Johannes zegt in zijn evangelie: ‘...wij hebben Zijn heerlijkheid aanschouwd, een heerlijkheid als van de eniggeborene des Vaders, vol van genade en waarheid.’² Dat zegt Johannes niet zomaar. Hij was altijd aan de boezem van Jezus. Hij heeft de heerlijkheid van Jezus gezien en tot die heerlijkheid behoort het begin van Zijn tekenen op de bruiloft te Kana, waar Hij water veranderde in wijn.

Om de heerlijkheid van dit eerste teken scherp te stellen, wil ik als een soort tegenstelling de vraag opwerpen: Was het niet mogelijk geweest dat Jezus – zoals Hij later bij de vermenigvuldiging van de broden had gedaan – ook het laatste restje wijn dat nog in het kannetje stond, kunnen vermenigvuldigen?

Er staat geschreven: ‘Zij hebben geen wijn’. Hiermee wordt natuurlijk niet het laatste glaasje bedoeld. Maar het was duidelijk dat er voor de dagen dat men nog feest zou vieren, veel te weinig wijn was voor die grote schare bruiloftsgasten. En als er geen wijn meer was, liep het feest vast. Je gaat ook niet aan je genodigden water presenteren in plaats van wijn. Bovendien – wat voor water was het in die tijd in het Oosten?

Maar – was het nu niet mogelijk geweest dat Jezus gezegd had: Schenk nu maar in – ook in al die vaten en kannen die al leeg zijn – en dat ze dan maar door konden schenken, zodat er tot het einde van het feest werkelijk voldoende wijn was?

Natuurlijk was dat voor Jezus mogelijk geweest. Hij is de Zoon van God. Van eeuwigheid was Hij het die Israël vergaderde door Zijn profeten. Hij zegt: ‘Hoe dikwijls heb Ik uw kinderen willen vergaderen.’³ Jezus Zelf was de Leidsman en kracht der profeten in het Oude Testament. Hij is het begin der schepping Gods.⁴

Dus natuurlijk had Hij het zo kunnen doen. Maar de bedoeling is heel anders.

2 Johannes 1:14

3 Matthéüs 23:37

4 Openbaring 3:14

De kernboodschap van het Oude en Nieuwe Testament is dat God op deze aarde Zijn bruid zoekt. Allereerst uit het Joodse volk, en daarna ook uit de heidenwereld. In Jeremia 2:1 lezen we: *'Ik gedenk de genegenheid van uw jeugd, de liefde van uw bruidstijd, toen gij Mij gevolgd waart in de woestijn (...).'*

Met andere woorden: In ben de Bruidegom!

Ook het boek Hosea gaat helemaal over het 'huwelijk' tussen God en Israël, en over de huwelijksontrouw van het volk tegenover God. In Hosea 2:18 zegt God middels Hosea: *'Ik zal u Mij tot bruid werven voor eeuwig.'*

En als Jezus op aarde verschijnt als het vleesgeworden Woord en als vervulling van Gods huwelijksverbond dat op de Sinaï gesloten is, dan kondigt Johannes de Doper Hem onder andere met deze woorden aan: *'Die de bruid heeft, is de bruidegom; maar de vriend van de bruidegom, die erbij staat en naar hem luistert, verheugt zich met blijdschap over de stem van de bruidegom.'*⁵

Johannes zegt: Ik ben maar de vriend van de Bruidegom. Ik breng bruid en Bruidegom alleen maar bij elkaar. Dat is eigenlijk de samenvatting van alle profetie: de inspanning om op aarde de bruid bij de Bruidegom te brengen.

Zo stelt Paulus ook zijn werk voor: *'Want met een ijver Gods waak ik over u, want ik heb u verbonden aan één man, om u als een reine maagd voor Christus te stellen.'*⁶

Dat is de lijn in heel de Bijbel. Het wordt door Jezus Zelf ook zo bevestigd. Hij antwoordt in Matthéüs 9 op de vraag van de discipelen van Johannes: *'Waarom vasten wij en de Farizeeën wel, maar uw discipelen niet?'* met *'Kunnen soms bruiloftsgasten treuren, zolang de bruidegom bij hen is?'* Daarmee bedoelt Hij Zichzelf als de Bruidegom.

5 Johannes 3:29

6 2 Corinthiërs 11:2

In gelijkenissen heeft Hij er telkens op gewezen dat Hij de Bruidegom is. In de gelijkenis van de wijze en dwaze maagden zegt Hij: *'De bruidegom, zie, gaat uit hem tegemoet!'*⁷

In een andere gelijkenis spreekt Jezus over een koning, die een bruiloft aanricht voor zijn zoon. Die koning stuurt zijn knechten naar de kruispunten en de wegen om allen die zij daar aantreffen te nodigen tot de bruiloft. Jezus zegt: Daaraan is het Koninkrijk der hemelen gelijk.⁸

De kern van het optreden van Jezus in deze wereld, is dat de bruiloft tot stand komt. En voor het begin van de tekenen van Zijn heerlijkheid en zijn werk op aarde, gaat Hij naar een boerenbruiloft in Kana, en doet Hij iets dat een profetische gelijkenis is van Zijn hele verlossingswerk. Op de derde dag van het feest verandert Hij water in wijn, en blijkt dat de betere wijn aan het slot van het feest geschonken werd.

Het is een profetie dat op de derde Godsdag de 'goede wijn' de tijden van verkwikking zal inhouden, en de opheffing van de 'chaoswateren', die dan omgezet zullen zijn in 'goede wijn'.

VERVULLING VAN DE CEREMONIËLE WET

Deze geschiedenis is een profetische gelijkenis met een ongekende diepte. Jezus is de Bruidegom met al de liefde van God voor Zijn volk als Bruidegom in Zich.

We zien dit ook bij de ontmoeting van Jezus met de Samaritaanse vrouw. Hij weet dat zij vijf mannen heeft gehad en dat de man die zij nu heeft haar man niet is. Zo presenteert Hij Zich als de 'Zevende'. En dan ziet zij: Dit is de Messias, de 'Bruidegom'. Op dat moment zet zij haar kruik neer en gaat naar de stad om te vertellen dat zij de Messias heeft ontmoet.⁹

7 Matthéüs 25:6

8 Matthéüs 22:1-14

9 Johannes 4:1-30

Op het bruiloftsfeest stonden zes vaten met water – naar het reinigingsgebruik van de Joden.

Die reinigingswetten zijn eigenlijk het fundament van de tabernakel- en tempeldienst.¹⁰ Zij zijn hier representatief voor de ceremoniële eredienst van Israël. Zes vaten. En Jezus is – met eerbied gesproken – een ‘vat’, waarin de volheid der Godheid lichamenlijk woont. Hij kan die zes vaten laten vullen met water en die, door de wonderlijke herscheppingsformule die Hij Zelf uitspreekt, veranderen in goede wijn. Een wonder, dat in verband staat met het grote offeruur van de Bruidegom op Golgotha. Dat blijkt uit Zijn woorden tot Zijn moeder Maria: *‘Mijn ure is nog niet gekomen’*.

Hetzelfde zegt Hij tegen Zijn broers bij het opgaan naar het Loofhuttenfeest: *‘Mijn tijd is nog niet gekomen, maar uw tijd is steeds bereid’*.¹¹ Dit wijst speciaal op het uur dat door de Vader gepland was, waarop Hij Zijn leven zou afleggen en het daarna weer zou opnemen bij de opstanding. Jezus doet dit niet zomaar uit Zichzelf. In Johannes 10:17-18 zegt Hij:

‘Hierom heeft Mij de Vader lief, omdat Ik mijn leven afleg om het weder te nemen. Niemand ontnemt het Mij, maar Ik leg het uit Mijzelf af. Ik heb macht het af te leggen en macht het weder te nemen: dit gebod heb Ik van mijn Vader ontvangen.’

Jezus heeft dit gebod, deze opdracht ambtelijk ontvangen. Jezus is niet zomaar iemand. Hij bewijst dat Hij macht heeft over het water.

Johannes, die wel de adelaar onder de apostelen genoemd wordt, begint zijn evangelie heel verheven:

‘In den beginne was het Woord en het Woord was bij God en het Woord was God. Dit was in den beginne bij God. Alle dingen zijn door het Woord geworden en zonder dit is geen ding geworden, dat geworden is. (...)

10 Zie ook Leviticus 11:33

11 Johannes 7:6

*Het Woord is vlees geworden en het heeft onder ons gewoond en wij hebben zijn heerlijkheid aanschouwd, een heerlijkheid als van de eniggeborene des Vaders, vol van genade en waarheid.*¹²

Zo begint Johannes. Hij zat aan de boezem van Jezus. Een plaats, waarvoor woorden tekort schieten.

De bekende exegeet Walter Lüthi schrijft dat, als Johannes zijn mededeling van de geboorte van Christus inleidt met de geheimzinnige woorden: 'In den beginne was het Woord, en het Woord was bij God', hij daarmee alleen maar wil zeggen dat het scheppende Woord, waarmee God in den beginne de wereld schiep, toen Hij sprak: 'Er zij!', reeds Christus is geweest.¹³

De Geest Gods zweefde over de chaoswateren en Jezus was het begin der schepping Gods.

Zou Hij dan niet de macht hebben over de wateren? Alle dingen zijn door het spreken van God gemaakt. Zou Jezus, die het vleesgeworden Woord is, dan niet de macht hebben om uit die chaoswateren een kosmos te creëren, en uit de verwarring en chaos ten slotte een paradijs te creëren met een huwelijk tussen Adam en Eva? Een huwelijk dat in het Oude Testament altijd een voorspel zou blijven van de verbinding tussen God en Zijn volk en uiteindelijk ook van Christus en Zijn gemeente?

Dit gaat heel diep, maar het is de waarheid. Jezus toont Zijn macht over het water. Zonder het omzetten van het water in wijn, is het feest van de bruiloft voorbij. Het is voor Hem ook een 'onderpand', van de bruiloft die Hij moet aanrichten als *de* 'Bruidegom'. Zonder Zijn machtswoord verandert er niets aan het water en loopt het feest vast.

Wanneer de ceremoniële wet van de Joden niet vervuld wordt in Zijn offeruur, en Hij niet kan uitroepen: *Het is volbracht!*, gaat 'het feest' niet door.

12 Johannes 10:1-3 en 14

13 Walter Lüthi: *Het Evangelie van Johannes in de wereld van heden*, T. Wever, Franeker, z.j. pag. 5

HET OFFERUUR

Jezus riep aan het kruis: *'Het is volbracht!'* Daarmee is alles voor de bruiloft gereed. Als je in Jezus gelooft, zijn je zonden vergeven en zegt Hij: 'Ga in tot de bruiloft des Lams'. Jezus geeft aan Johannes de opdracht: *Schrijf, zalig zij, die genodigd zijn tot het bruiloftsmaal des Lams.*¹⁴ Daar loopt de Apocalyps op uit, omdat Hij het – vanwege Zijn offeruur – als Lam van God volbracht heeft.

Er zijn exegeten die zeggen dat moeder Maria door haar opmerking aan Jezus dat de wijn op is, toch wel een beetje inbreuk maakt op wat wij in het algemeen kennen van de menselijke psyche dat iemand voor een bepaalde roeping of daden, tot een zekere rijpheid moet komen. Op zichzelf is het natuurlijk waar dat kunstenaars niet aangespoord moeten worden om op te schieten met hun schilderij, gedicht of welk ander kunstwerk ook. Er moet inderdaad een zekere rijpheid in de ziel zijn voordat er iets op het doek kan komen. Aan een kunstwerk gaan soms mateloze spanningen vooraf. Dat kun je van buitenaf niet forceren.

In de zomer kun je prachtige rozenknoppen zien. Maar je gaat de knop niet openbreken om te zien hoe mooi die roos gaat worden. Dan schend je de bloem.

Zo wordt de actie van Maria ook wel verklaard, dat zij met haar opmerking: *'Zij hebben geen wijn'*, eigenlijk bezig is om het intieme van de rijping van haar zoon tot Messias, een beetje open te breken. Maar zo ligt het niet. Het antwoord van Jezus: *'Vrouw, wat heb ik met u van node?'*, is niet bits bedoeld. Maar Hij bedoelt: Wat Ik nu ga doen ligt niet in het verlengde van jouw huishoudelijke inzichten of iets dergelijks, maar is van een andere orde. Dit moet geconstrueerd worden uit Zijn ure. Dat zegt Hij er ook bij: *'Mijn ure is nog niet gekomen.'* Met andere woorden: Er is een beslissend offeruur in een geweldige orde van Mijn roeping, van Mijn ambt voor Gods aangezicht. Dit ligt niet in het huishoudelijke, maar in het Messiaanse

14 Openbaring 19:9

vlak. Die vermaning aan Maria is precies gelijk aan wat Hij zegt tegen Zijn broers bij hun opgang naar het Loofhuttenfeest.

Het is opvallend dat Hij over Zijn ure spreekt bij het begin en bij het einde van Zijn aardse optreden. Want Zijn optreden bij het Loofhuttenfeest was de laatste keer voor Zijn sterven. Heel Zijn leven is bepaald geweest door Zijn ure.

Natuurlijk heeft Jezus als kind en als mens ook Zijn rijping gehad. Hij is opgegroeid en er zal psychisch ook wel hier en daar iets gerijpt zijn in Zijn binnenste. Dat wil ik op zichzelf niet ontkennen. Maar dat is volgens mij niet de reden dat Hij hier niet ingaat op de opmerking van Zijn moeder. Dit is alleen maar te construeren vanuit Zijn Messiaanse bewustzijn en roeping die Hij aanvoelt, en die Hij construeert vanuit Zijn bereidheid het offeruur te doorstaan en te volbrengen.

God sprak en uit de chaoswateren schiep Hij het Paradijs. Daar had Hij de scheppingsformule voor. En van het Paradijs ging het verder naar het huwelijk van Adam en Eva.

En nu is in het wonderlijke ‘huwelijk’ van God met Zijn volk een breuk gekomen. Die breuk moet worden opgeheven, opdat er opnieuw een bruiloftsfeest zal zijn. Het feest gaat zo niet door. Maar hoe kan de relatie tussen God en Zijn volk worden hersteld, zodat het feest wel door kan gaan? Daarvoor is nodig de vervulling van de ceremoniële wet.

Daarvoor is nodig de erkenning van het offeruur van Jezus. Er rust daarom een verantwoordelijkheid op de christelijke gemeente. Paulus zegt: *‘Door hun val is het heil tot de heidenen gekomen, om hen tot na-ijver op te wekken.’*¹⁵ Dat is: tot minnenijd te brengen. Dus in de dienst van het huwelijk. God gaat Zijn ‘bruid’ ook kiezen in de heidenwereld. En daar is inderdaad voor nodig de erkenning van het offeruur van Jezus Christus.

15 Romeinen 11:11

DE SCHEPPINGSFORMULE

Hoe we het ook draaien of keren – wij moeten bij het kruis van Jezus terechtkomen, en zien welke lijdensweg Hij ging en hoe groot het offer is dat Hij gebracht heeft tot verlossing van de wereld, opdat de ‘chaoswateren’ kunnen worden bezworen en door Zijn ‘formule’ kunnen worden omgezet in de goede wijn.

Ik zie met zorg naar het gebeuren in Israël, want de Staat zonder de vervulling in Jezus als de Messias brengt het vreedrijk niet en brengt ook geen vrede voor het Joodse volk. Maar het uur komt waarin zij zullen roepen: *‘Geprezen is Hij, Die komt in de Naam des Heren’*, en dat zij gaan zien dat Hij de formule had om water te veranderen in wijn. Hij heeft de formule om de ‘chaoswateren’ om te zetten in een paradijselijke toestand. En als Hij die formule uitspreekt, wat zal hun aanneming anders wezen dan leven uit de doden?¹⁶

Het feest gaat door! Maar alleen door Hem.

Het feest in Kana liep vast, maar het loopt ook nu vast. De volken zijn radeloos. Hindoes voeren strijd met Mohammedanen en het gaat allemaal over hun tempel. De Joden voeren strijd met de Arabieren en ook daar gaat het om de tempel. Er zijn bloedbaden en er dreigt nucleaire verwoesting.¹⁷

De ‘wijn’ raakt op. Het ‘feest’ loopt vast.

Op de eerste dag van het optreden van Jezus wijst Johannes Hem aan als het Lam Gods. Daarna vindt Hij Zijn discipelen en op de derde dag begint Hij met het teken, waarmee Zijn hele verlossingswerk is gekenmerkt. Johannes vermeldt hierover: *‘Dit heeft Jezus gedaan als begin van zijn tekenen te Kana in Galiléa en Hij heeft zijn heerlijkheid geopenbaard.’*¹⁸

16 Romeinen 11:15

17 Vanwege de authenticiteit is de historische context waarin dit in 1990 is uitgesproken gehandhaafd

18 Johannes 2:11

Die derde dag is een profetie.

In 1948 sprak de Eeuwige: *‘Als Ik twee dagen zwijg, denkt gij dan o mens, dat er nimmer een dag van vervulling over Mijn gekochten zal aanlichten?’* In het woord ‘gekochten’ ligt al het bloedoffer van Golgotha opgesloten.

Bij alle berichten in de media, waarin we horen ‘de wijn raakt op’, mogen we niet wanhopig worden. Niet over het grote wereldgebeuren, maar ook niet in het persoonlijke vlak. Want ‘chaoswateren’ kunnen ons allemaal aan de lippen staan. In Psalm 20:1 lezen wij: *‘De HERE antwoorde u ten dage der benauwdheid, de naam van Jakobs God make u onaantastbaar.’*

God redt uit de benauwdheid. Het is toch: *‘...opdat Ik niet kome en het land treffe met de ban.’*¹⁹

De meest verschrikkelijke zaken liggen gereed: Atoombommen, nucleaire krachten, chemische wapens, biologische wapens, waarmee bommen en granaten afgeschoten en neergeworpen kunnen worden, die eindeloos ziekten onder het volk kunnen verspreiden. De wereld staat inderdaad aan de rand van een afgrond. De wijn raakt op!

En nu is het onze taak om alle menselijke en theologische onzinnige zaken eens aan de kant te zetten en te zeggen: Wij gaan het houden bij het offeruur van Jezus Christus en bij de ‘formule’, die krachtens Zijn bloed kan worden uitgesproken. Want er is kracht in het bloed van het Lam – zelfs om water in wijn te veranderen, dat wil zeggen: de chaos te doen omzetten in een bruiloftsfeest.

We kunnen het nu niet meer narekenen. Maar als het toen mogelijk was geweest om in een laboratorium de formule van water te kunnen constateren – H₂O – en later volgens de organische scheikunde die van de wijn dan was er een heel andere en lange formule uitgekomen. Ik weet niet meer hoe die precies luidt, maar ik weet wel dat die anders is. Wijn en alcohol is anders dan water. Om dat te veranderen is scheppingskracht nodig. En dat kan Jezus.

We mogen niet zomaar zeggen het is altijd zo geweest. Oorlogen

19 Maleachi 4:6

en nog eens oorlogen. Dat is de natuur der dingen en daar verandert niets aan.

God zegt: *'Als Ik twee dagen zwijg, denkt ge dan, o mens, dat er nimmer een dag van vervulling over Mijn gekochten zal aanlichten?'* Aan de 'chaoswateren' die nu de hele aarde dreigen te verzwelgen, komt een einde.

We moeten niet licht rekenen over de Amerikaanse jongens, die in die grote en geweldige hitte in Saoedi-Arabië in het zand liggen te bijten, en over de angst van de gezinnen thuis.²⁰ Of over de haat tussen Arabieren onderling.

Waar je ook kijkt, in Saoedi-Arabië, waar geen enkele christelijk kerk wordt getolereerd, of bij de Israëli's in het beloofde land – overal is de 'wijn' op. En dan is er maar één plek waar we zijn moeten. Dat is met hart en ziel de dood des Heren verkondigen – de vervulling van de ceremoniële wet.

We kunnen echter niet – zoals in de geschiedenis van Elia – verkondigen dat 'de stenen bij elkaar geraapt' moeten worden, als de vervulling daarvan niet in het offer van Jezus is. Want dat 'altaar' is in Hem vervuld. Daar moeten de 'stenen' van het 'verbroken altaar' van onze dagen, terecht komen. Als in kerken het kruis van Jezus niet de waarde krijgt van de totale verlossing, dan kunnen wij daar niet één mee worden. Dit soort 'water' is bijna gelijk aan de 'ceremoniële wet' *zonder Jezus*. Jezus legt tenslotte in Zijn gemeente de formule om dat soort 'water' om te zetten in wijn. Ook door Zijn profeten die Hij stuurt.

Alles is chaos, totdat Hij met Zijn formule komt om het om te zetten in wijn. De verborgenheid der godzaligheid is groot²¹, maar het gebeurt!

Dit is het begin van het teken van Zijn heerlijkheid.

Het woord 'heerlijkheid' is niet voor niets door Johannes gebruikt in de beschrijving van de bruiloft te Kana in Galiléa.

Johannes begint heel hoog. Maar in alles wat hij beschrijft, verhaalt

20 Hier wordt gerefereerd aan de *Operatie Desert Shield* in Saoedi-Arabië

21 1 Timotheüs 3:16 (St. Vert.)

hij dat de Zoon van God gekomen is, en dat Hij de formule heeft om, niet alleen bij het begin van de schepping de chaos te veranderen in het Paradijs, maar ook nu.

Op de komende ‘derde Godsdag’ kan Hij – na twee ‘dagen’ van verwoesting – de ‘chaoswateren’ omzetten in de betere ‘wijn’.

Terugkomend bij de bruiloft te Kana lezen we:

‘Toen nu de leider van het feest het water proefde, dat wijn geworden was – en hij wist niet, waar deze vandaan kwam, maar de bedienden, die het water geschept hadden, wisten het – riep de leider van het feest de bruidegom en hij zei tot hem: Iedereen zet eerst de goede wijn op en als er goed gedronken is, de mindere; gij echter hebt de goede wijn tot dit ogenblik bewaard.’²²

De leider van het feest begreep er niets van. Het was zo onlogisch om de goede wijn tot het laatst te bewaren.

Zo zal het Joodse volk, als zij eenmaal onder het beslag van de ‘formule’ van Jezus gekomen zijn, dus onder het woord des kruises, net als de leider van het feest toen, verbaasd zijn over dit wonder. En zij zullen het zeggen met de woorden van Psalm 118:22-23:

‘De steen die de bouwlieden versmaad hebben, is tot een hoeksteen geworden; van de Here is dit geschied, het is wonderlijk in onze ogen.’

Na het ‘brullen van de leeuw’ en de ‘donderslagen van Zijn heerlijkheid’²³ wordt de tempel van Openbaring 11:1 opgericht. Het zal geen gebouw van steen zijn, maar de ‘woonstede Gods in de Geest’.²⁴

De tempel van de ene gemeente komt er. De gemeente, die weet dat de formule van de kruisdood van Jezus en van Zijn offeruur beslissend is voor de verlossing van de hele schepping.

22 Johannes 2:9-10

23 Openbaring 10

24 Efeziërs 2:22

De ganze schepping zucht en is in barensood²⁵, maar de verlossing is nabij. En dat is nog maar een onderpand van het allerlaatste, wanneer Hij komt op de wolken om van de vier hoeken der aarde Zijn gemeente thuis te halen voor het eeuwige Bruiloftsfeest.²⁶

AMEN

25 Romeinen 8:22

26 Matthéüs 24:30-31; Openbaring 19:9

DE TEMPELREINIGING *

‘En het Pascha der Joden was nabij en Jezus ging op naar Jeruzalem. En Hij vond in de tempel de verkopers van runderen en schapen en duiven, en de wisselaars, die daar zaten. En Hij maakte een zweep van touw en dreef allen uit de tempel, de schapen en de runderen; en het geld van de wisselaars wierp Hij op de grond en hun tafels keerde Hij om. En tot de duivenverkopers zei Hij: Neemt dit alles hier vandaan, maakt het huis mijns Vaders niet tot een verkoophuis. En zijn discipelen herinnerden zich, dat er geschreven is: De ijver voor uw huis zal Mij verteren. De Joden dan antwoordden en zeiden tot Hem: Welk teken toont Gij ons, dat Gij dit moogt doen? Jezus antwoordde en zei tot hen: Breekt deze tempel af en binnen drie dagen zal Ik hem doen herrijzen. De Joden dan zeiden: Zes en veertig jaar is over deze tempel gebouwd en Gij zult hem binnen drie dagen doen herrijzen? Maar Hij sprak van de tempel zijns lichaams. Toen Hij dan opgewekt was uit de doden, herinnerden zijn discipelen zich, dat Hij dit gezegd had en zij geloofden de Schrift en het woord, dat Jezus gesproken had.’ (Johannes 2:13-22)

DE TEMPEL ALS AFBEELDING VAN HET PARADIJS

Het wonder van de bruiloft te Kana is verwant met het wonder van de tempelreiniging. Wat de tijd betreft ligt het ongetwijfeld ver uit elkaar. Het is door Johannes niet chronologisch opgetekend. Andere evangelisten plaatsen het wonder van de tempelreiniging na de intocht in Jeruzalem, dus vlak voor het lijden van Jezus. Johannes, die de diepe geestelijke inhoud van Jezus' optreden schetst, wil duidelijk maken hoe de God der heerlijkheid – de God van de Sjechinah – neerkwam. Hij heeft Zijn heerlijkheid geopenbaard op de bruiloft te Kana. Johannes denkt bij het schrijven van zijn Evangelie tegelijk ook

* Preek uitgesproken op 22 februari 1976

aan het laatste optreden van Jezus door de reiniging van de tempel, waarbij ook zo duidelijk de heerlijkheid van God openbaar werd.

De verwantschap tussen beide bestaat hierin, dat de Here Jezus in wezen de openbaring van de God van de exodus is. Het gaat om de gang van het ‘vastgelopen feest’ naar de verlossing – tot op het wijnoogstfeest, het Loofhuttenfeest. Zo is ook de hele gang van de exodus geweest. Van de schepping en de oerwateren naar de ‘bruiloft’ toe.

Uittocht – overwinning.

Zes vaten water – die symbool staan voor zes Godsdagen¹ worden door Jezus veranderd in wijn. Het is een ontzaglijk gebeuren dat door de Zoon van God voltrokken wordt. Een uittocht uit de ellende en de chaos, naar de heerlijkheid van het Paradijs. Zo wordt de heerlijkheid van Jezus openbaar op de bruiloft te Kana.

Bij de tempelreiniging gaat het ook weer om de uittocht uit de chaos die mensen aanrichten, naar de paradijsheerlijkheid.

Want die tempel bedoelde niets anders te zijn dan een herinnering aan het Paradijs. Het is zelfs een ‘profetie in steen’ van het komende Paradijs en van de situatie, waarin God zal zijn alles in allen.²

De tempel is niet zomaar een gebouwtje. Voor de bouw van de tabernakel heeft God aan Mozes het voorbeeld laten zien. Toen hij bij God op de berg was³, zag hij als het ware voor zijn ogen hoe de tabernakel moest worden opgetrokken. Tot in de kleinste details toonde God hoe het moest worden.⁴ De tempel is later ook helemaal naar dit model gebouwd. De tempel – zo lezen wij in 1 Koningen 6:29 – had afbeeldingen van paradijsbloemen, graveersels en ingesneden beeldwerk van cherubs, palmen en open bloemknoppen. In de afbeelding van de tempel herinnerde alles aan de paradijsheerlijkheid – aan de hof van Eden. De tempel was gebouwd op een berg, zoals ook

1 Zes ‘Godsdagen’ is zesduizend jaar gerekend vanaf het begin van de heilsgeschiedenis

2 1 Corinthiërs 15:28

3 Exodus 24:12-18

4 Exodus 25:40; 26:30; Hebrëeën 8:5

het Paradijs een hoog bronnenplateau was. Van daaruit stroomden de paradijsrivieren in vier richtingen om de aarde te bevochtigen. Hetzelfde beeld zien we bij de tempel. Ezechiël ziet dat eenmaal de stroom van de heilige Geest van onder de drempel van de tempel de hele aarde zal bevochtigen. In vers 12 van Ezechiël 47 lezen we:

‘Langs de beek zullen op haar oevers aan weerszijden allerlei vruchtbomen opschieten, waarvan het loof niet verwelkt en de vrucht niet opraakt; elke maand zullen zij vrucht dragen, omdat hun water uit het heiligdom komt; hun vruchten zullen tot spijs zijn en hun loof tot geneesmiddel.’

God is universeel ten aanzien van de verzoening die Hij voor de mensheid bereiden wil. Zo lief heeft Hij de wereld gehad, dat Hij, als een vervulling van de schaduwdienst van de tempel, Zijn Zoon als een slachtoffer gaat geven, opdat God eenmaal zal zijn alles in allen, en het Paradijs weer hersteld zal zijn. Dat beeldt de tempel uit. Het is een *herinnering aan* en een profetie *van* het Paradijs. Met andere woorden: God laat niet varen het werk van Zijn handen. Al heeft de mens door de zondeval en wat daarop gevolgd is, alles verknoeid en tot chaos gemaakt, al heeft de duivel er een ogenblik beslag op gelegd, God geeft in geen enkel opzicht de wereld prijs. Hij geeft ook de politieke wereld en de vorsten der aarde niet zomaar prijs.

*Ja, elk der vorsten zal zich buigen,
en vallen voor Hem neer,
Al 't heidendom zijn lof getuigen,
dienstvaardig tot zijn eer.⁵*

Dat is het geweldige van de boodschap van de tempel en van de tempelreiniging. Ook geestelijk gezien liggen de bruiloft en de tempelreiniging vlak naast elkaar. Johannes, die aan de boezem

5 Psalm 72, 6e couplet (berijmd)

van Jezus was, heeft het precies goed geschetst – ook al liggen beide gebeurtenissen chronologisch uit elkaar. Hij benadert het vanuit een andere invalshoek.

DETAILPUNTEN

Het zijn niet alleen de grote trekken van de tempel die naar het Paradijs wijzen, zoals het bronnenplateau en de afbeeldingen van het Paradijs met de cherubs die zich buigen over de verzoening, maar er zijn ook detailpunten van de tempel te noemen. Bijvoorbeeld dat de opening van de tempel naar het Oosten gekeerd lag.⁶ De mens die er binnenging liep de ondergaande zon tegemoet. Bij het binnengaan ging men als het ware ‘de dood’ tegemoet. Daar was het de uitbeelding van.

Het is een groot wonder dat de hogepriester toch kon binnengaan tot in het binnenste van de tempel en daar niet de dood vond, maar dat hij daar de ‘plaatsbekledende dood’ kon aanbieden en zo kon staan voor het aangezicht van God.

Het woord ‘priester’ is in het Hebreeuws ‘*kohen*’. Dit woord is gerelateerd aan een werkwoord dat ‘staan’ betekent. De priesterdienst was de dienst van de ‘*kohaniem*’, priesters, die stonden voor het aangezicht van God. De priester kon echter alleen voor Gods aangezicht ‘staan’ als hij gedekt was door het bloed der verzoening dat in de tempel stroomde en dat eenmaal in het jaar door de hogepriester geplengd werd.

De Bijbel zegt: *‘Wie kan bestaan voor het aangezicht van de Here?’*⁷

Hoe bestaat het dat wij voor God kunnen verschijnen in Sion?

Hoe bestaat het dat wij een koninkrijk van priesters kunnen zijn?
Een koninkrijk van ‘*kohaniem*’, die kunnen *bestaan*?

⁶ Ezechiël 47:1

⁷ 1 Samuël 6:20

Allen die geloven in het bloed van Jezus worden binnengeleid. Want wij hebben een Hogepriester, die ons allen representeert bij de Vader. Die ons meedraagt op Zijn hogepriesterlijke ‘borstlap’. *Hij* kan bestaan voor het aangezicht van God. Daar is de opstanding het bewijs van. Hij neemt ons in de gebeden allen mee naar de Almachtige Vader, zodat ook wij kunnen bestaan.

Als wij in Hem en door Hem en in de kracht van Zijn bloed deze wereld – met zijn bedorven politiek – willen overwinnen, dan zegt Hij tegen ons: ‘Houdt goede moed, Ik *heb* de wereld overwonnen.’⁸ Je moet alleen maar in deze Mijn kracht willen gaan staan, en je zult zien dat het gebeurt.

Is dat niet heerlijk? Is dat niet iets geweldigs?

De apostel Paulus zegt: ‘*De God nu des vredes zal weldra de satan onder uw voeten vertreden.*’⁹

Hoe bestaat het!

Deze details horen ook bij de tempel.

Wij kunnen de heilige, goddelijke verontwaardiging waarmee Jezus de tempelreiniging toepaste, niet begrijpen, als we niet weten wat die tempel ook voor Hem betekende. Hoeveel dat was, lezen we in de woorden: ‘*Het Pascha der Joden was nabij en Jezus ging op naar Jeruzalem*’.¹⁰

DE KLEUREN VAN DE TEMPEL

Er is nog een detailpunt te noemen. In Exodus 39:29 lezen we dat de gordel van de hogepriester gemaakt moet zijn van getweerd fijn linnen, blauwpurper, roodpurper en scharlaken, veelkleurig weefwerk. En in Exodus 28:15 zien wij hoe het ‘borstchild der beslissing’ dezelfde kleuren heeft. Ook de kleden van de tabernakel –

8 Johannes 16:33

9 Romeinen 16:20

10 Johannes 2:13

en later de tempel – hadden dezelfde kleuren: purper, hemelsblauw en scharlaken.¹¹ Die kleuren komen telkens terug.

Dit heeft een bijzondere betekenis. De hogepriester was in zijn hele gewaad een uitbeelding van het Vrederijk, en van die toestand, waarin hemel en aarde eenmaal verenigd zullen zijn en God zal zijn alles in allen.

Als de hogepriester de tempel binnentreedt, ‘vloeken’ de kleuren van zijn gewaad en die van de tempel beslist niet met elkaar. De kleuren ervan zijn dezelfde. Iedereen kan daaraan zien dat de tempel zijn ‘wereld’ is. Het is zijn ‘vaderland’. Daar hoort hij thuis.

Hoe bestaat het!?

Hoe kan er harmonie zijn tussen de gevallen mens en God die op het verzoendeksel woont? Een hogepriester, die het hele volk representeert, heeft geen last van de cherubijnen die ‘de hof’ moeten bewaken. Hij gaat naar binnen en het past bij elkaar. Het is zijn ‘vaderland’, zijn ‘thuis’. In de tempel is hij weer in het Paradijs. De cherubs kunnen alleen maar vol verwondering staren op het verzoendeksel en op het wonder van de verzoening, waarin zelfs de engelen begeren een blik te slaan.¹² Zelfs engelen kunnen het niet doorgronden. Ook wij niet. Wij zien het, maar doorgronden het niet. De verzoening, de verborgenheid der godzaligheid, is zeer groot. Door wat er namens God gebeurd is op Golgotha in de dood van Jezus Christus, kunnen wij Gods tempel, Gods gemeenschap, binnengaan zonder om te vallen. Zonder dat wij verteerd worden door de bliksem van Zijn heiligheid. Hij neemt onze zonden weg. Dat is het evangelie: de exodus uit de verbanning van de slavernij van duivel, zonde en dood. Door de kracht van het bloed van het Paaslam kunnen wij het Paradijs weer binnengaan.

Het Pascha der Joden was nabij en Jezus ging ook op naar de tempel. En in plaats dat de ware profetie nog klinkt in de tempeldienst, die

11 Exodus 26-28; 2 Kronieken 3:14

12 1 Petrus 1:12

in eerbied voor God wordt waargenomen, ziet Hij hoe die tempel helemaal geen ‘profetie in steen’ meer is, maar hoe wat zich daar afspeelt eigenlijk allemaal ‘valse profetie’ is geworden.

WISSELTAFELS

Een priesterschaar, die van de heilige tempelmunt moest leven, hoefde niet de Romeinse munt op een soort wisselkantoor op het tempelplein om te zetten in de heilige munt.

In Exodus 30:11-16 lezen we hoe God verordineerd heeft dat er bij de opgang naar de tempel geld gegeven moest worden als een soort substituut, een vervangmiddel, voor de verzoening. Het was ook een bijdrage voor de instandhouding van de priesterdienst.¹³

De priesters konden gewoon hun werk doen. Het was dus helemaal niet nodig om aan de Romeinse munt, die toen gangbaar was in het bezette Israël, bepaalde koersen en koerswinsten te verbinden en daarvoor aan de wisseltafels de heilige munt te verkrijgen. Natuurlijk zullen daar ook wel de nodige opcenten voor de Romeinse munt bij gerekend zijn.

En in plaats dat men zelf nog de duiven en offerdieren meebracht – zodat er iets van de eigen persoon en de verzorging vanuit je eigen hart uit sprak – kon je op de veemarkt de dieren kopen die je hebben wilde. De voorhof van de tempel was een stinkende veemarkt geworden.

Hoezo Paradijs?

Hoezo exodus, door de verzoening die God bereidt?

Moet Jezus dat gaan vervullen aan het kruis? Moet Hij daar de basis voor leggen en de basis voor zijn? Hij, die van de Vader gekomen is en weet hoe het Paradijs in den beginne was? Is dit het herstel van de val van Adam?

Hij pakt een paar touwen van runderen die al geofferd zijn, maakt er een zweep van en beveelt: Eruit! Op dat machtswoord, waaruit Zijn

¹³ Exodus 30:16

goddelijke autoriteit blijkt, stuiven de geldwisselaars de voorhof uit. En tegen de duivenverkopers zegt Hij: *‘Neemt dit alles hier vandaan, maakt het huis mijns Vaders niet tot een verkoophuis.’*¹⁴ In Marcus 11:17 noemt Jezus het *‘een rovershol’*.

O, ze konden het nog goed praten ook, met de Schrift in de hand. Daar staat toch dat de duiven nodig waren voor de tempeldienst? Maar Jezus zegt: Weg ermee!

Het effect is verbijsterend. Jezus treedt op met een autoriteit, die iedereen perplex doet staan. De tempelpolitie – met daarachter de Romeinse macht – kon er niets tegen beginnen. De discipelen herinnerden zich dat er geschreven staat: *‘De ijver voor uw huis zal Mij verteren.’*¹⁵

Als Jezus, vanuit Zijn gehoorzame ziel, Zijn tempel gaat reinigen, dan heeft Hij daartoe de volmacht van Zijn eigen bloed dat Hij gaat storten. De volmacht van Zijn kruis, dat de kracht Gods tot zaligheid is.¹⁶ Daarop berust de exodus uit Egypte en uit de chaoswateren.

Ook in deze tijd berust de exodus uit de nood waarin de wereld terechtgekomen is, op de kracht van het kruis van Jezus. Dat geldt voor het Joodse volk en voor de Palestijnen, en voor alle minderheidsvolken die in een nieuwe slavernij gekomen zijn.

De exodus naar het Vrederijk komt niet door menselijke en politieke ‘wissel tafels’. Want in onze dagen is de politiek ook een ‘stinkende veemarkt’. Overal waar de politici bij elkaar zijn om te onderhandelen over ontspanning, staan ‘wissel tafels’. Zoals op de Conferentie in Helsinki in 1975, waarin de Sovjet-Unie de bezetting van Oost-Europa wilde legitimeren. Die grenzen mochten nooit meer veranderd worden. En uit angst voor het communisme werd er een slotverklaring getekend – ook door Nederland – om zo, door verraad aan onderworpen volken, de ontspanning te kunnen ‘kopen’.¹⁷

14 Johannes 2:16

15 Johannes 2:17

16 Romeinen 1:16

17 Hier wordt gerefereerd aan *De Conferentie over Veiligheid en Samenwerking in Europa* die in 1975 werd gehouden te Helsinki

Maar Hij, die alle macht heeft in hemel en op aarde, zal ook die ‘wisseltafel’ ondersteboven keren. Dacht u dat er in die onderworpen landen geen vrome mensen waren die zich angstig afgevraagd hebben: O God, verraadt het vrije Westen ons zo? Moeten wij eeuwig onder de terreur van het Kremlin blijven? Moeten onze kinderen communistisch en atheïstisch worden opgevoed?

Dacht u dat er geen tranen gevloeid zijn om ‘Helsinki’?

De geschiedenis laat vele ‘wisseltafels’ zien. We hoeven alleen maar te denken aan de concordaten die door het Pausdom gesloten zijn met bijvoorbeeld Napoleon in Frankrijk in 1801 en aan het Rijksconcordaat met het Derde Rijk in 1933. Dankzij deze ‘wisseltafel’ van de Paus werd de nationaalsocialistische partij in Duitsland de enige wettelijke partij.

Een andere ‘wisseltafel’ werd zichtbaar in Nairobi tijdens het vijfde Assemblée van de Wereldraad van Kerken. Een Nederlandse minister heeft op die vergadering gepleit om – als het om besluitvormingen gaat – de Verenigde Naties te versterken en meer macht te geven, desnoods ten koste van onze soevereiniteit.¹⁸

Hoe de ‘wisseltafels’ ook opgesteld zijn, kerkelijk en politiek, waarbij je verkocht wordt aan het communisme en het valse Messianisme, het is alles bij elkaar één stinkende veemarkt.

Dan rijst er maar één gebed: O, Heer, sta op en neem de touwtjes opnieuw in handen en werp hen alstublieft uit Uw ‘voorhof’.

Er is in de hemel, in de ziel van Jezus, goddelijke verontwaardiging. Ook nu gaat Hij op aarde ‘tempelreiniging’ toepassen. Na het brullen van de leeuw en het openbaar worden van de donderslagen, wordt de tempel van Openbaring 11:1 opgericht.

Het arme Joodse volk probeert ook met de verkoop van stukjes land een brokje vrede te kopen. Een stukje Golan, een stukje Sinaï – maar als alles is verkocht, wat dan?

18 De historische context is hier, omwille van de authenticiteit van de in 1976 uitgesproken preek, gehandhaafd

Voor het huis van Jakob is er uiteindelijk ook maar één ‘wisseltafel’, en dat is het kruis van hun eigen Messias. En door Zijn kruis gaat Hij Zijn volk van hun ‘kruis’ verlossen.

BREEK DEZE TEMPEL AF

‘En Hij maakte een zweep van touw en dreef allen uit de tempel, de schapen en de runderen; en het geld van de wisselaars wierp Hij op de grond en hun tafels keerde Hij om.’¹⁹

Als Jezus zoiets doet, wordt er een ogenblik later natuurlijk gevraagd naar Zijn volmacht: Door welke macht doe je deze dingen? Wat heb je in religieuze zaken te vertellen, Jezus van Nazareth? Wat heb je te vertellen in de tempel? En dan zegt Hij: *‘Breekt deze tempel af, en binnen drie dagen zal Ik hem doen herrijzen.’*²⁰ Hij wil daarmee zeggen: In plaats van bezig te zijn met de exodus naar het Paradijs en de opbouw van het huis dat naar Gods bestek is gemaakt, zijn jullie met de afbraak bezig. Ik zal die afbraak in Mijn eigen lichaam dragen. Breek het maar af, maar in drie dagen bouw Ik het weer op.

Deze ‘raadselspreuk’ verstonden zij niet. Ook de discipelen niet. Na Zijn opstanding begrepen de discipelen dat Jezus gesproken had van de tempel zijns lichaams.²¹ Uiteindelijk moest in Hem alles worden vervuld.

De Joden reageerden daarop met: *‘Zes en veertig jaar is over deze tempel gebouwd en Gij zult hem in drie dagen doen herrijzen?’*

In Zijn lijdensweg werd Jezus met deze uitspraak vals beschuldigd, om een motief te hebben Hem ter dood te kunnen brengen: *‘Deze heeft gezegd: Ik kan de tempel Gods afbreken en binnen drie dagen opbouwen.’*²² Maar zo heeft Jezus het niet gezegd.

19 Johannes 2:15

20 Johannes 2:19

21 Johannes 2:21-22

22 Matthéüs 26:61

Het werd de beschuldiging niet alleen bij Kajafas, maar het werd ook de hoon toen Hij hing aan het kruis: *‘En de voorbijgangers spraken lastertaal tegen Hem, schudden hun hoofd, en zeiden: Gij, die de tempel afbreekt en in drie dagen opbouwt, red Uzelf, indien Gij Gods Zoon zijt, en kom af van het kruis!’*²³

Zij schudden hun hoofden.

Voordat de zevende Godsdag gaat aanbreken zal het Joodse volk in zijn geheel, in het midden der aarde, weer hun hoofden schudden waarbij de tranen over hun wangen lopen en zullen zij zeggen: Na tweeduizend jaar, bij het aanbreken van de derde Godsdag na Zijn verschijning, heeft Jezus Zijn tempel opgebouwd.

Inderdaad, in de tijden van verademing van het aangezicht van God,²⁴ bloeit vanuit het kruis van Jezus het Paradijs weer open.

De tweede hoon aan Zijn kruis was: *‘Laat de Christus, de Koning van Israël, nu afkomen van het kruis, dat wij het zien en geloven.’*²⁵

Nu, dat heeft Hij al gedaan. De Heer is waarlijk opgestaan en Hem is gegeven alle macht in hemel en op aarde. Hij is de Koning der Joden.

De derde hoon was: *‘...Hij roept Elia’.*

U kunt er zeker van zijn dat Hij dat ook gaat doen. En de profetie die Hij geeft, zal opnieuw betekenen dat Hij met de zweepslagen van het Woord komt tot ‘tempelreiniging’ bij zowel de kerk en het christendom, als bij het Jodendom. Het zal met ontzaglijke kracht over de wereld gaan.

De Heer heeft mij gezegd: *‘Ik zal Mijn kinderen bijeenbrengen door de zweepslagen van Mijn Woord.’* Deze woorden kwamen in 1948 van de hoogste troon, toen kerkelijke organisaties allemaal weer de ‘wisseltafels’ aan het opbouwen waren en de ‘voorhof’ weer gingen betrekken met hun valse oecumenische beweging: Eenheid van de grote wereldkerkelijke organisaties bewerken, maar met verraad aan

23 Matthéüs 27:39-40

24 Handelingen 3:19-21

25 Marcus 15:32

de waarheid over de verschijning van Jezus. De hele oecumene is een 'wisseltafel'. De waarheid verkopen om zo een kerkelijke eenheid en vrede te krijgen.

De apostel Johannes begon zijn Evangelie echter met de woorden: Zijn gestalte was *'vol van genade'* – dat is liefde, maar *niet* ten koste van de waarheid. Het staat er expliciet bij *'... en waarheid'*.²⁶ De vrede wordt door Hem met een kus van het recht begroet.²⁷

Genade, liefde en waarheid, heiligheid en barmhartigheid zijn in Zijn verschijning één. Eén, omdat Hij aan Gods gerechtigheid en heiligheid Zelf voldaan heeft door Zijn kruisdood, en tegelijkertijd aan Gods liefde. Daarom zullen wij de hoogte, lengte en diepte van de liefde Gods in Jezus Christus, onze Heer, nooit kunnen peilen. Maar omdat Hij Zich zo heeft uitgestort in de dood, kan Hij Zich nu ook alle dingen onderwerpen.²⁸

Ik geloof in Jezus Christus, Die geleden heeft onder Pontius Pilatus, is gekruisigd, gestorven en begraven en ten derde dage is opgestaan van de doden.

AMEN

26 Johannes 2:14

27 Psalm 85:11

28 Epeziërs 1:22

NICODÉMUS*

‘En er was iemand uit de Farizeeën, wiens naam was Nicodémus, een overste der Joden; deze kwam des nachts tot Hem en zei tot Hem: Rabbi, wij weten, dat Gij van God gekomen zijt als leraar; want niemand kan die tekenen doen, welke Gij doet, tenzij God met Hem is.

Jezus antwoordde en zei tot hem: Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u, tenzij iemand wederom geboren wordt, kan hij het Koninkrijk Gods niet zien. Nicodémus zei tot Hem: Hoe kan een mens geboren worden als hij oud is? Kan hij dan voor de tweede maal in de moederschoot ingaan en geboren worden? Jezus antwoordde: Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u, tenzij iemand geboren wordt uit water en Geest, kan hij het Koninkrijk Gods niet binnengaan. Wat uit het vlees geboren is, is vlees, en wat uit de Geest geboren is, is geest. Verwonder u niet, dat Ik gezegd heb: Gijlieden moet wederom geboren worden. De wind blaast, waarheen hij wil, en gij hoort zijn geluid, maar gij weet niet, vanwaar hij komt of waar hij heen gaat; zó is een ieder, die uit de Geest geboren is. Nicodémus antwoordde en zei tot Hem: Hoe kan dit geschieden? Jezus antwoordde en zei tot hem: Gij zijt de leraar van Israël, en deze dingen verstaat gij niet? Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: wij spreken van wat wij weten en wij getuigen van wat wij gezien hebben, en gij neemt ons getuigenis niet aan. Indien Ik ulieden van het aardse gesproken heb, zonder dat gij gelooft, hoe zult gij geloven, wanneer Ik u van het hemelse spreek? En niemand is opgevaren naar de hemel, dan die uit de hemel nedergedaald is, de Zoon des mensen.

En gelijk Mozes de slang in de woestijn verhoogd heeft, zó moet ook de Zoon des mensen verhoogd worden, opdat een ieder, die gelooft in Hem eeuwig leven hebbe. Want alzo lief heeft God de wereld gehad. Dat Hij zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een ieder, die

* Preek uitgesproken op 29 februari 1976

in Hem gelooft, niet verloren ga, maar eeuwig leven hebbe. Want God heeft zijn Zoon niet in de wereld gezonden, opdat Hij de wereld veroordele, maar opdat de wereld door Hem behouden worde.

Wie in Hem gelooft, wordt niet veroordeeld; wie niet gelooft, is reeds veroordeeld, omdat hij niet heeft geloofd in de naam van de eniggeboren Zoon van God. Dit is het oordeel, dat het licht in de wereld gekomen is en de mensen de duisternis liever hebben gehad dan het licht, want hun werken waren boos. Want een ieder die kwaad bedrijft, haat het licht, en gaat niet tot het licht, opdat zijn werken niet aan de dag komen; maar wie de waarheid doet, gaat tot het licht, opdat van zijn werken blijke, dat zij in God verricht zijn.’ (Johannes 3:1-21)

DE KERN DER DINGEN

In het Evangelie van Johannes zien wij Jezus vanuit de periferie, vanuit de buitengrens, op weg gaan naar het hart van Israël. Van de bruiloft te Kana in het Noorden, waar Hij een openbaring van de heerlijkheid Gods liet zien, keert Hij terug naar Jeruzalem.

Zo schetst Johannes het. Hij bouwt zijn Evangelie heel systematisch op.

Jeruzalem is de kernstad van Israël. En in Jeruzalem is de tempel nog weer de kern van de hoofdstad. Daar vindt de tempelreiniging plaats. Aansluitend hieraan, lezen wij in Johannes 3 hoe Jezus een nog diepere kern opzoekt, namelijk het hart van de Farizeïsche schriftgeleerde Nicodémus.

Nicodémus gaat in de nacht naar Jezus. In het wonderlijke gesprek dat volgt, dringt Jezus met Zijn getuigenis diep door in het hart van Nicodémus. De beroemde tekst uit de Bijbel: *‘Want alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een ieder, die in Hem gelooft, niet verloren ga, maar eeuwig leven hebbe’*, staat in het Johannesevangelie in een directe relatie tot het gesprek dat Jezus met Nicodémus heeft over de wedergeboorte.

In de tempel paste Jezus de tempelreiniging toe, maar Hij kijkt Nicodémus in de ziel. En dan ziet hij in het hart van Nicodémus ook ‘wisseltafels’ staan.

Want wat was er in werkelijkheid gebeurd? Welke verwisseling heeft er plaatsgevonden? Deze verwisseling: dat de verlossing die God aan de mensheid bereidt – met Israël in het midden – puur Zijn genade is. Het komt als een geschenk van boven. Het is een verzoening, die in het bloed van het Lam gepresenteerd wordt. Dat was de boodschap van de profeet Jesaja. In het Lam Gods lag de redding. Het was ook telkens de boodschap van Ezechiël: *‘Een nieuw hart zal Ik u geven en een nieuwe geest in uw binnenste.’*¹ En: *‘Werpt alle overtredingen die gij begaan hebt, van u weg, en vernieuwt uw hart en uw geest.’*²

Ook Psalm 51 spreekt daarvan: *‘Schep mij een rein hart, o God, en vernieuw in mijn binnenste een vaste geest.’*³

Dat was het *profetische* Israël. Het Israël dat had leren zien op de verlossende macht, zoals God die liet zien in de woestijn, toen Mozes een koperen slang op een stok omhoog moest steken. En daarmee demonstreerde hoe het hele volk dat ‘vergiftigd’ was door hun zonden en rebellie tegen God alleen genezen kon door op te zien naar die slang.⁴

TRADITIE EN GENADE

Nicodémus komt zogezegd uit een ‘gilde’, een groepering van Farizeeën, die het zo ongeveer wel *weten* allemaal.

In de stilte van de nacht komt hij tot Jezus en zegt: *‘Rabbi, wij weten, dat Gij van God gekomen zijt als leraar; want niemand kan die tekenen doen, welke Gij doet, tenzij God met Hem is.’* En dan ziet Jezus de ‘wisseltafels’ in zijn ziel, en antwoordt Hij: *‘...tenzij iemand wederom geboren wordt, kan hij het Koninkrijk Gods niet zien.’*

1 Ezechiël 36:26

2 Ezechiël 18:31

3 Psalm 51:12

4 Numeri 21:4-9

Met andere woorden: Het kan geen *rationele* conclusie zijn uit de wonderen die Ik doe. Ik behoor niet tot het ‘gilde’ van de Rabbijnen en tot de verzakelijking van de oudtestamentische boodschap die heeft plaatsgevonden. Het zit heel anders Nicodémus. Ik ben niet gekomen om een leraar onder de leraren te zijn en mee te doen met de verzakelijking van de boodschap van genade en verlossing.

In mijn herderlijk werk hebben twee dingen mij diep getroffen. Eén ervaring was het sterfbed van een man, bij wie ik niets los kon krijgen over de genade – ook niet vlak voor zijn sterven. Ik zag niets van het omhoog zien naar de Zoon des mensen, die op een kruis omhoog gestoken werd, zoals de koperen slang omhooggestoken moest worden in de woestijn, helemaal niets. Totdat ik begon over de strijd voor de christelijke school en het principe dat de school aan de ouders behoort. Ik wist dat hij een vurig pleitbezorger was voor dit principe. En zelfs op zijn sterfbed kwam hij daar nog weer over in vuur en vlam. Maar verder drong ik niet door tot zijn innerlijk en zag ik bij Hem niets van de ‘gij in Mij en Ik in u verhouding’. Niets van de verhouding ‘bruid en Bruidegom’, alleen maar een stel wetten en principes. Ik mag daar niet over oordelen – dat is aan God.

Een totaal andere ervaring was aan het sterfbed van een vrouw. Toen ik haar vroeg of het goed met haar was, zei zij fluisterend ‘Zondag 1’.⁵ Zo zonk zij weg. Dit antwoord greep mij aan. Die vrouw wist zich het eigendom van Jezus, gekocht door Zijn bloed.

Deze twee lijnen zien we ook in de kerkelijke wereld. Ook daar heeft men een ‘gilde’ dat theoretiseert en waar wordt vastgehouden aan de traditionele vormen, terwijl het wezenlijke van alle dingen toch moet zijn de wedergeboorte. De wedergeboorte houdt in dat God

5 Zondag 1 (Heidelbergse Catechismus): *‘Mijn enige troost in leven en sterven is dat ik met lichaam en ziel, beide in het leven en sterven niet mijn, maar mijns getrouwen Zaligmakers JEZUS CHRISTUS eigen ben, die met Zijn dierbaar bloed voor al mijn zonden volkomen betaald en mij uit alle heerschappij des duivels verlost heeft ...’*

de genade geeft om op te zien naar de Gekruisigde, naar het bloed van het Lam. Dat is de enige manier om verlost te worden van de 'bloedvergiftiging' van de zonde en doem die toch in ons allemaal zit, en in onze verlorenheid op te blikken naar Hem. Hij alleen kan ons redden van de 'rebellie' in het kamp van de mensheid.

Men heeft weleens gezegd: In het gesprek van Jezus met Nicodémus zie je de botsing tussen het traditionele, verzakelijkte Jodendom met zijn wettenstelsel en legalisme, en het profetisch Jodendom dat de genade van God verkondigde.

Inderdaad zit daar veel in. Die twee lijnen zie je telkens ook weer in de kerkgeschiedenis. Een reformatie begint dan, wanneer wij weer terechtkomen bij deze tekst van de genade van God.

In die beroemde tekst van Johannes 3:16, die overal in Bijbelkiosken te zien is, mogen wij één woordje beslist niet overslaan. Daar staat: *'Want alzo lief heeft God de wereld gehad. Dat Hij zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een ieder, die in Hem gelooft, niet verloren ga, maar eeuwig leven hebbe.'* In deze tekst is het woordje 'want' van grote betekenis. Dit woord wijst terug naar vers 14, waar staat: *'En gelijk Mozes de slang in de woestijn verhoogd heeft, zó moet ook de Zoon des mensen verhoogd worden, opdat een ieder, die gelooft in Hem eeuwig leven hebbe.'* En dan volgt de tekst met *'want alzo lief heeft God de wereld gehad...'*

Jezus zegt hiermee: Dat is het verband, Nicodémus. Zo lief had God de wereld, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon op een stok omhoog liet steken. Kijk naar die omhooggestoken stok. Dat wil zeggen: Capituleer voor Mijn liefde en Mijn genade en de 'bloedvergiftiging' zal uit je lichaam en ziel wijken. De macht der zonde zal verbroken worden.

Dat is het. Geen Rabbijnendom, geen theologendom, geen tradities en wetten, hoe goed die ook mogen zijn. Maar uiteindelijk is dit de boodschap van het Evangelie: De liefde Gods, die zoiets unieks gedaan heeft dat de Zoon des mensen – over wie Daniël spreekt – en die met

macht en heerlijkheid met Zijn vele engelen op de wolken komt, eerst in een donkere wereldgeschiedenis op een stok omhoog gestoken wordt alsof Hij alle vergif der aarde naar Zich toe moet zuigen. Om zo alle slangengif en duivelse macht machteloos te maken – want een slang op een stok is machteloos.

Wie nog niet opgezien heeft naar het kruis om genade te ontvangen, en om de Bruidegom-bruidsverhouding te verkrijgen van Jezus, de Gekruisigde, die is niet wedergeboren. Daar komt het in iedere mensenziel op aan. En daar komt het in het groot straks ook op aan voor de volken. Zo lief heeft God de wereld gehad. Niet alleen de enkeling, maar de hele wereld in heel haar samenhang van volkeren. Zó heeft Hij Zijn Zoon gegeven. In die gestalte.

Die gelijkenis van de door Mozes omhooggestoken stok in de woestijn, past Jezus op Zichzelf toe.

Bij de roeping van Mozes zei God: *‘Wat hebt gij daar in uw hand?’* En Mozes antwoordde: *‘Een staf.’* Daarop zei God: *‘Werp die op de grond.’* En toen Mozes de staf op de grond geworpen had, werd het een slang.⁶

God sluit hiermee aan bij het oude openingswoord van de geschiedenis: Ik zal vijandschap zetten tussen vrouwenzaad en slangenzaad.⁷ Er zal strijd zijn in de wereldgeschiedenis.

Mozes wordt door God in het ambt gezet van de Naam Ik ben die Ik ben – tot verlossing van het verkoren volk en tot verlossing van het hart van Israël. Want het hart van Israël is in Gods ogen heel belangrijk.

Als Jezus naar het hart van Israël gaat, gaat Hij naar het hart van de wereld. Waar het hart van Israël zingt en klopt, daar klopt het hart van de hele mensheid. Als Israël in zijn Psalmen klaagt, klaagt de hele wereld. En als Israël verbannen en verstrooid is – niet ‘thuis’ is – dan is heel de wereld niet ‘thuis’. Als Israël gevangen zit in een ‘gilde’ van rabbijnen, of in de zonde van de ‘wisseltafels’ – als zij de werkelijkheid

6 Exodus 4:1-3

7 Genesis 3:15

van het Evangelie verwisseld hebben voor iets totaal menselijks – dan geldt het voor de hele wereld dat men in ongerief is.

Hier zijn wij bij de kern van de dingen.

GEEN TUSSENWEG

Mozes en Israël zijn het gewaar geworden. Als het ambt van Mozes niet erkend werd en het volk tegen hem en tegen God rebelleerde, dan braakte de grond slangen uit.

In Numeri 21:5 lezen wij: *‘En het volk sprak tegen God en tegen Mozes: waarom hebt gij ons uit Egypte gevoerd? Om te sterven in de woestijn? Want er is geen brood en geen water en van deze flauwe spijs (het manna) walgen wij. Toen zond de Here vurige slangen onder het volk; die beten het volk, zodat er velen van Israël stierven.’*

Als het volk verzet aantekende tegen de genade van de exodus en tegen de liefde van God en de verlossende kracht van het Paaslam, dan kregen zij vurige slangen. Slangen, die beten, en waaraan je stierf. Je ging eraan te gronde. Die slangen kropen overal onder het tentdoek door. En of dappere mannen nu riepen: Sla ze dood! Trap ze de kop in!, het hielp niets. Er kwamen al maar meer slangen.

In onze tijd is het niet anders. Als er in de christelijke wereld theologen zijn die ‘rebelleren’ tegen de plaatsbekledende dood van Jezus, en als er ‘rebellie’ is tegen het Evangelie – want valse synthese is in wezen rebellie tegen het Evangelie – dan braakt de grond steeds meer slangen uit. In Nederland en over de hele wereld. Deze planeet wordt één ‘slangennest’. Dat is de nood van deze tijd.

Toen het volk merkte dat de slangen met niets waren uit te roeien, en zij begrepen dat het een gericht van God was, kwamen zij bij Mozes en zeiden: *‘Wij hebben gezondigd, want wij hebben tegen de Here en tegen u gesproken; bid tot de Here, dat Hij de slangen van ons wegdoe.’*⁸

8 Numeri 21:7

Daarop zei de Here tegen Mozes: *‘Maak een vurige slang en plaats die op een staak; ieder, die daarnaar ziet, wanneer hij gebeten is, zal in leven blijven.’*⁹

Geloof maar dat als er ergens een stervend moedertje was en haar zoon had nog wat adem en gezondheid over, dat hij zijn moeder door de tentopening naar buiten sleepte en haar aanspoorde: Moeder kijk!

Met brekende ogen keken sommigen op naar de slang en bleven op het laatste nippertje in leven. Zoals de moordenaar aan het kruis nog maar net kon opzien naar Jezus en zei: *‘Jezus, gedenk mij wanneer Gij in uw Koninkrijk komt.’*¹⁰

Zoals gezegd: Dit is ook helemaal het beeld van onze tijd. Er zijn overal ‘slangen’ – om in de beeldspraak te blijven. De mensheid heeft geestelijk en politiek ‘bloedvergiftiging’.

Waar is er uitkomst?

De oproep om te komen tot het ene Avondmaal heeft geen andere bedoeling dan gezamenlijk de roep te laten horen: Zie slechts op Hem! Zie op het bloed van het Lam – en er komt genezing. Laat dat onze ‘reformatie’ zijn, zoals die hier aangekondigd staat bij Nicodémus.

Het is of-of. Of het ‘manna’ van de Heilige Geest en het bloed van Pesach, of de slangen. Er is geen tussenweg. Ook voor de persoonlijke mens is er geen tussenweg. Dat zegt Jezus ook in zijn gesprek met Nicodémus: *‘Wie in Hem gelooft, wordt niet veroordeeld; wie niet gelooft, is reeds veroordeeld, omdat hij niet heeft geloofd in de naam van de eniggeboren Zoon van God.’*¹¹ Zo uniek is het.

Misschien zegt u: Waarom heeft God alleen maar laten kijken naar de koperen slang? Waarom konden zij niet in hun tentje, terwijl zij doodziek waren, zonder hun hoofd om te draaien, zeggen: Ik geloof dat ik genezen word?

Nee, zegt God. Kom je tent uit en kijk! Wie niet kijkt naar de slang,

9 Numeri 21:8

10 Lucas 23:42

11 Johannes 3:18

verderft en gaat aan die bloedvergiftiging ten onder.

In 'kijken' en 'opzien' kunnen we veel aflezen. Als we goed kwaad zijn op iemand, dan zeggen we weleens: Ik kijk je niet meer aan. Dan draai je als het ware je ogen van hem af. Als we onze verachting willen uitspreken over iets, dan zeggen we: Daar zie ik niet meer naar om. Als iets hoog in achting is, zeggen we: Dat is aanzienlijk. Al deze vormen van kijken en zien zitten in ons taalgebruik.

Dit is precies wat God nu van het rebellerende volk vraagt. Nu ga je eens kijken met verlangen en hoop en geloof, wat Ik ga oprichten. Je zult kijken naar Mijn wonder. Want van dat wonder en van Mijn redding alleen zul je leven. Daarom moesten zij kijken naar de koperen slang. En wie dat weigerde en koppig bleef tegenover God, stierf.

WIE WAARHEID DOET, KOMT TOT HET LICHT

Veel mensen hebben prachtige principes. Ook politieke principes, die ik van A tot Z zou kunnen onderschrijven. Zoals bijvoorbeeld het principe van 'de school aan de ouders' waarover wij spraken. Prachtig allemaal en nog veel andere dingen meer. Maar de grote vraag voor ieder mens en ieder volk is: Kijk naar wat God omhoogsteekt. Dit geldt ook zeker voor de wereld in het algemeen en voor het Jodendom. En als de Heer het beschikken wil dat Zijn volk over het rond der aarde vergaderd wordt aan het ene Avondmaal, dan wil God daarmee alleen maar tot de mensheid zeggen: Kom en zie ook! Zie het Lam Gods dat de zonde der wereld wegneemt. Alleen het Lam van God is in staat om de vrede op aarde te brengen krachtens Zijn kruisdood. Want aan die Zoon des mensen worden alle Koninkrijken gegeven. Zo ziet Daniël het:

'...en zie, met de wolken kwam iemand gelijk een mensenzoon; hij begaf zich tot de Oude van dagen, en men leidde hem voor deze; en hem werd heerschappij gegeven en eer en koninklijke macht, en alle volken, natiën en talen dienden hem. Zijn heerschappij is een

*eeuwige heerschappij, die niet zal vergaan, en zijn koningschap is één, dat onverderfelijk is.*¹²

Waarom worden die koninkrijken aan Hem gegeven? Omdat Hij Zich vernederd heeft tot in de diepste diepte – tot de ergste smaadheid en angst der hel aan het kruis. Hij, die Zich zo vernederd heeft, heeft een Naam gekregen boven alle naam. Opdat in de Naam van Jezus zich alle knie zou buigen.

Ook als u uw persoonlijke nood of die van uw familie als ‘bloedvergiftiging’ ziet, zie dan op Jezus. Zie op de macht van Zijn kruis. Want God in de hemel ziet waar u naar kijkt. Hij ziet waar uw ogen ronddolen voor redding, en waar ze zoekend speuren om uitkomst. God ziet ook of u van binnen gecapituleerd bent voor Zijn genade.

Jezus zegt aan het slot van Zijn gesprek met Nicodémus: ‘*...wie de waarheid doet, gaat tot het licht.*’¹³

Een wonderlijke uitdrukking.

Het Griekse denken in die dagen lag meer in het rationele vlak. Ook het denken van Nicodémus was meer rationeel. Hij kon niet anders dan tot de conclusie komen dat Jezus van God gekomen was, vanwege de tekenen die Hij deed, die niemand anders kon doen.

Maar Jezus zegt hier: ‘*Wie de waarheid doet gaat tot het licht.*’ Het oudtestamentische begrip ‘waarheid’ gaat veel dieper. Het betekent hier: Wie tot dat licht wil komen en werkelijk wil ‘kijken’, wie hier capituleert voor God, die doet de waarheid en die komt tot het licht. Als de volken willen komen en opkijken naar Hem, komen zij tot het licht. Joden, Palestijnen – alle volken. Dat is ‘de waarheid doen’. Laat jezelf ‘uit je tentje slepen’ en kijk naar de omhooggestoken Zoon des mensen.

Tot slot zegt Jezus: ‘*...opdat van zijn werken blijke, dat zij in God verricht zijn.*’

12 Daniël 7:13-15

13 Johannes 3:21

NICODÉMUS

Moge op de grote Dag der dagen blijken, dat ook onze werken in God verricht zijn. Ten slotte roept God ons toe: Kom, mensenkinderen. Kom volkeren in nood – zie slechts op Hem. Wie zo de waarheid doet, komt tot het licht!

AMEN

DE SAMARITAANSE VROUW*

‘Intussen vroegen zijn discipelen Hem, zeggende: Rabbi, eet. Hij zei echter tot hen: Ik heb een spijs te eten, waarvan gij niet weet. De discipelen dan zeiden tot elkander: Iemand heeft Hem toch niet te eten gebracht? Jezus zei tot hen: Mijn spijs is de wil te doen desgenen, die Mij gezonden heeft, en zijn wil te volbrengen. Zegt gij niet: Nog vier maanden, dan komt de oogst? Zie, Ik zeg u, slaat uw ogen op en beschouwt de velden, dat zij wit zijn om te oogsten. Reeds ontvangt de maaier loon en verzamelt hij vrucht ten eeuwigen leven, opdat de zaaier zich tegelijk met de maaier verblijde. Want hier is de spreuk waarachtig: De een zaait, de ander maait. Ik heb u uitgezonden om datgene te maaien, wat u geen arbeid heeft gekost; anderen hebben gearbeid en gij hebt de vrucht van hun arbeid geplukt.

*En uit die stad geloofden velen der Samaritanen in Hem om het woord der vrouw, die getuigde: Hij heeft mij gezegd alles wat ik gedaan heb. Toen dan de Samaritanen tot Hem kwamen, verzochten zij Hem bij hen te blijven; en Hij bleef daar twee dagen. En nog veel meer werden er gelovig om zijn woord, en zij zeiden tot de vrouw: Wij geloven niet meer om wat gij zegt, want wij zelf hebben Hem gehoord en weten, dat deze waarlijk de Heiland der wereld is.’
(Johannes 4:31-42)*

DE SAMARITANEN

Je bent een Samaritaan! Een bezetene!

Deze beledigende woorden werden in het gezicht geslingerd van Jezus Zelf. En wel op een dermate fanatieke wijze, dat het nauwelijks uit te drukken valt. Het moet wel heel heftig gezegd zijn. Johannes schrijft letterlijk: *‘Zeggen wij niet terecht, dat Gij een Samaritaan zijt en bezeten zijt?’*

* Preek uitgesproken op 6 mei 1990

‘Samaritaan’ was een scheldwoord in Israël. Het stond ongeveer gelijk met ‘bezetene’.

De Farizeeën waren altijd weer tot het uiterste geprikkeld wanneer Jezus een gelijkenis uitsprak en daarin ook maar iets goeds naar voren bracht over de Samaritanen. Zoals in de gelijkenis van de barmhartige Samaritaan in Lucas 10, waarin een man beroofd en mishandeld werd, en halfdood op straat bleef liggen. Een priester en Leviet gingen voorbij en lieten hem gewoon liggen, maar een Samaritaan nam hem op, verzorgde hem en betaalde de kosten van zijn verpleging. Of, als Jezus getuigde van de tien melaatsen die Hij gereinigd had en van wie er maar één terugkeerde om Hem te danken voor zijn genezing, terwijl hij met luide stem God verheerlijkte. En dit was een Samaritaan.¹

Dat konden de Farizeeën niet verdragen. Vandaar de belediging: Samaritaan! Bezetene!

De kloof is dus wel erg diep. Er bestond daar een heel bijzondere en bittere ‘apartheid’, om een term uit onze tijd te gebruiken.

Aan de andere kant moesten de discipelen in dit opzicht soms ook vermaand worden. Toen Jezus naar Jeruzalem wilde reizen en boden uitzond om in een dorp van de Samaritanen alles voor Hem gereed te maken en logies te bereiden, ontvingen de Samaritanen Hem niet, omdat Hij Zijn aangezicht naar Jeruzalem richtte. Toen de discipelen Jacobus en Johannes dit bemerkten, vroegen zij Hem: *‘Here, wilt Gij, dat wij zeggen, dat vuur van de hemel zal neerdalen om hen te verteren?’* Maar Jezus bestrafte hen, en zij gingen naar een ander dorp.²

De Samaritanen op hun beurt deden alles wat zij maar konden om de Joden in verwarring te brengen. Zo ontstaken zij bijvoorbeeld de Paasvuren te vroeg om de Joden te misleiden aangaande het Paasfeest, etc. Met allerlei prikacties, neteligheden en stekeligheden zaten zij elkaar dwars.

Hoe is die bittere tegenstelling ontstaan?

1 Lucas 17:11-19

2 Lucas 9:51-56

Daarvoor moeten wij de geschiedenis raadplegen, en die leert ons dat in 722 v. Chr. de tien stammen werden weggevoerd naar Assyrië. In 586 v. Chr. werden ook Juda en Benjamin weggevoerd in ballingschap. En toen zij mochten terugkeren op bevel van koning Kores, kregen zij tevens de opdracht van hem om de tempel in Jeruzalem te herbouwen. In 519 v. Chr. kregen zij daarvoor toestemming en de Samaritanen boden aan om bij deze herbouw mee te helpen. Dit aanbod hebben de Joden geweigerd.³

Nu was de Samaritaanse bevolking destijds een mengvolk. Want de Assyriërs hadden de gewoonte – zoals alle grote wereldheersers – om, als zij een gebied streng wilden onderwerpen, de oorspronkelijke bevolking mee te nemen en te deporteren naar hun land. Vervolgens werden er een paar ambtenaren uit de eigen omgeving aangesteld om het vacuüm op de vullen. Daar mochten zich dan ook gerust allerlei vreemdelingen bij voegen. En er waren ook altijd wel oude en zieke mensen die niet meer konden worden gedeporteerd, en geen gevaar meer opleverden in hun militaire politiek. Deze mensen mochten achterblijven. En deze oorspronkelijk achtergeblevenen in het gebied van Samaria hebben zich vermengd met degenen die daar waren gehuisvest uit Assyrië en Babel en andere landstreken.

Omdat Samaria dus een multiraciale bevolking had, hebben de Joden hen geweigerd om mee te bouwen aan de tempel. Dat was religieus gesproken natuurlijk een ontzaglijke belediging voor de Samaritanen, die het goed meenden om ook mee te helpen aan het herstel van het heiligdom in Jeruzalem. Bovendien woonde er in Samaria ook nog een bepaald percentage nakomelingen van de Israëlieten.

Het is vandaag natuurlijk niet meer mogelijk om te oordelen over de vraag of dit juist was van de Joden. Hun argument was: Kores heeft ons, Joden, bevolen dat wij de tempel moeten herbouwen, en Samaritanen zijn geen Joden – dus die doen niet mee.

In 2 Kronieken 2:17 lezen wij echter:

3 Ezra 4:1-3

‘Toen telde Salomo al de mannelijke vreemdelingen, die in het land van Israël waren, na de telling die zijn vader David had gehouden, en er bleken er honderd drie en vijftig duizend zeshonderd te zijn. En hij maakte zeventigduizend van hen tot lastdragers en tachtigduizend tot steenhouwers in het gebergte en drieduizend zeshonderd tot opzichters, om het volk aan het werk te zetten.’

Salomo heeft dus honderd drie en vijftig duizend vreemdelingen laten meehelpen aan de bouw van de tempel.

Wonderlijk genoeg komt het getal honderd drie en vijftig ook terug bij de wonderbare visvangst.⁴ Dat ziet natuurlijk ook op de grote wonderbare visvangst van de toekomst vanuit Jezus’ overwinningskracht over de dood, wanneer eenmaal de volheid der heidenen ingaat en de tempel des Geestes uit alle volken zal worden gebouwd.

Salomo was wel degelijk universeel. Hij wist heel goed dat de tempel een bedehuis voor alle volkeren moest zijn.

Of het dus juist was van de Joden dat zij de Samaritanen niet mee lieten bouwen omdat het een multiraciaal volk was, durf ik niet te beoordelen. In ieder geval was dit besluit van de Joden voor de Samaritanen een verschrikkelijke belediging. En als een belediging een religieuze wortel heeft omdat men gekrenkt is in zijn godsdienstige gevoelens, dan ontstaat er een kloof en een vete die zich verbreidt en verdiept.

Dus hebben de Samaritanen een eigen heiligdom gebouwd op de berg Gerizim, en daarvoor beriepen zij zich op Deuteronomium 27:4, waar volgens de Pentateuch der Samaritanen⁵ in plaats van de berg Ebal,

4 Johannes 21:11

5 De Samaritaanse Pentateuch bestaat uit de eerste vijf boeken van de Bijbel, zoals die zijn overgeleverd door de Samaritanen. De Samaritaanse Thora bevat ook een extra tiende gebod. De tien geboden van de Joden worden als negen geboden gezien, het extra tiende gebod verwijst naar de berg Gerizim als heilige berg. (bron: www.bijbeltekeningen.nl)

de berg Gerizim genoemd wordt als de plaats waar de stenen van de wet moesten worden opgericht.

De Samaritanen hebben ook de vijf boeken van Mozes. Tevens geloven zij in de komst van de Messias en in het vergaan van de wereld na zeventienduizend jaar, waarna er een eindgericht komt. Ze geloven in Mozes en nog zo veel meer van het Oude Testament. Daarom voelden zij zich ook zo beledigd en bouwden zij op de berg Gerizim hun eigen tempel.

DE BRUIDSWERVING TE SAMARIA

In het gesprek van Jezus met de Samaritaanse vrouw komt onmiddellijk de oecumenische kwestie ter sprake. De vrouw zei tegen Hem:

‘Here, ik zie, dat Gij een profeet zijt. Onze vaders hebben op deze berg aangebeden en gijlieden zegt, dat te Jeruzalem de plaats is, waar men moet aanbidden.’⁶

Nu had Jezus pas meegemaakt hoe de tempel verworden was tot een stinkende veemarkt, en Hij had de tempel gereinigd van al die kooplui.⁷ Maar de vraag van de Samaritaanse legt duidelijk bloot hoe dit de diepe wortel was van die heel oude religieuze vete tussen de Joden en de Samaritanen.

Als Johannes dan in hoofdstuk 4:4 vermeldt: *‘En Hij moest door Samaria gaan’*, dan is dit natuurlijk niet alleen maar bedoeld uit het oogpunt van veiligheid, of omdat het geografisch gezien eenvoudiger was om linea recta, via Samaria naar Galiléa te reizen. Neen, het had een grote en diepe zin in het plan van de Vader. Het is een profetisch model van Zijn gang door de heidenwereld. Het is zelfs een profetisch model van Zijn bruidswerving via de heidenwereld, zoals ook in

6 Johannes 4:19-20

7 Johannes 2:13-25

het Paasevangelie duidelijk wordt, wanneer Jezus tegen Maria van Magdala zegt: *'Houd Mij niet vast...'* – ook niet symbolisch als bruid. Want de bruidswerving moet via de heidenwereld, via Galiléa en de volkeren tot stand komen. En tenslotte komt Israël er ook bij.

Het Koninkrijk Gods komt!

In Matthéüs 22 spreekt Jezus een gelijkenis uit over een vader die de bruiloft bereidt voor zijn zoon. Hij stuurt zijn knechten uit om ieder die zij maar ontmoeten uit te nodigen voor de bruiloft.

In het Nieuwe Testament zien wij overal de trekken van de bruidswerving. Bijvoorbeeld ook in de gelijkenis over de wijze en dwaze maagden, die zich gereed moesten maken voor de bruiloft.⁸ Het is het grondthema van het Oude- en Nieuwe Testament. God richt een bruiloftsmaal aan en wil dat zo universeel mogelijk doen. Want Hij heeft de wereld lief. God is universeel in Zijn liefde voor de volkeren, maar dat werd toen nog niet verstaan.

Wanneer de Israëlitische ballingen terugkeren naar het oude gebied van het Heilige Land, dan ligt het in de aard der zaak dat daar dan ook tempelbouw zal zijn.

Immers, wat is terugkeer zonder tempelbouw?

Het eigenlijke verschrikkelijke voor het Joodse volk was dan ook dat Nebukadnezar in 586 v. Chr. de tempel verwoest had. En dat de Romeinse keizer Titus in het jaar 70 na Chr. hetzelfde deed.

De geschiedenisboeken wijzen uit dat de tempel van de Samaritanen op de berg Gerizim eveneens verwoest is door de Romeinen.

Ook nu is er weer onmiskenbaar een terugkeer van de Joden naar het Heilige Land. En de roep om de herbouw van de tempel is er ook. In Joodse kringen, maar ook hier en daar bij christenen, die het niet goed verstaan dat daar niet opnieuw een tempel van steen moet komen, maar een heel andere, namelijk de tempel waarover

⁸ Matthéüs 25:1-13

Johannes spreekt in Openbaring 11:1 – van de tijden van verkwikking en het vrederijk. Van de volheid des Geestes over de heidenwereld en de binding van Satan.

Die tempel komt er!

Na het brullen van de leeuw in Openbaring 10 en de donderslagen, komt ook onvoorwaardelijk de tempel van Openbaring 11:1. Er zullen tijden van verkwikking komen, waarbij de duivel gebonden wordt, die de oorzaak en oerinspirator is van alle religieuze en politieke vetes waardoor men elkaar doodslaait.

Deze parallel ligt er: Terugkeer van de Joden uit de ballingschap onderstelt tempelbouw.

Maar hoe?

De geschiedenis van de Samaritaanse vrouw is buitengewoon diep. Het gesprek dat Jezus met haar heeft, stijgt ver uit boven het alleen maar herderlijke voor een enkele ziel.

Om deze geschiedenis enigszins te kunnen verstaan moeten wij letten op het einde ervan, waarbij Jezus niet kan eten. Natuurlijk is het niet zo dat Jezus niet diep ontroerd kan raken als Hij één zondaar tot bekering brengt. Toch is de reden van Zijn ‘niet kunnen eten’ hier een heel andere. Jezus verkeert in een soort extase. Hij zit met Zijn gedachten ver weg. De discipelen willen Hem als het ware uit een droom halen en zeggen: ‘*Rabbi, eet.*’

Maar Jezus heeft geen trek in eten. Hij ziet hoe er al een vreugdevolle ontmoeting is tussen de zaaier en de maaier, tussen de profetie en de vervulling ervan. Hij antwoordt dan ook:

‘Zegt gij niet: Nog vier maanden, dan komt de oogst? Zie, Ik zeg u, slaat uw ogen op en beschouwt de velden, dat zij wit zijn om te oogsten. Reeds ontvangt de maaier loon en verzamelt hij vrucht ten eeuwigen leven, opdat de zaaier zich tegelijk met de maaier verblijde.’⁹

9 Johannes 4:35-36

Achter die ene halm van de Samaritaanse ziet Hij de volle oogst blinken.

Alle oude vetes uit de wereldgeschiedenis die de duivel opgeroepen heeft en wat daaruit voortvloeide aan rassenhaat, religieuze en politieke haat, worden opgeruimd. Want ook de politiek heeft een religieuze wortel. De ideologie van het communisme bijvoorbeeld, houdt in dat de ‘zaligheid’ zo ongeveer uit Marx en Lenin is. Langzamerhand begint men in te zien dat dit een leugen is. Jezus zegt: *‘De zaligheid is uit de Joden’*.¹⁰

Inderdaad, maar alleen dan als de Joden op hun bestemming komen.

Jezus ziet dat de bruidswerving doorgaat. Hij ziet dat wat hier gebeurd is, van enorme betekenis is. Het is een gelijkenis van de grote toekomst des Heren.

Onze voeten zijn al aan de rand gekomen van het ‘ontwaken’ van die grote toekomst. Het gaat naar de derde Godsdag toe. Een dag van opstanding. Een dag van vervulling van al de beloften. Een dag van schenking van de gave Gods, van het levende water van de Heilige Geest over de gekochten des Heren.

HET LEVENDE WATER

Jezus vraagt aan de Samaritaanse een dienst: *‘Geef Mij te drinken.’* En dan zegt zij: *‘Hoe kunt Gij, als Jood, van mij, een Samaritaanse vrouw, te drinken vragen?’*

Jezus opent het gesprek met een vraag. Hij doet niet uit de hoogte. Hij commandeert niet. Hij vraagt heel beleefd: ‘Heb je water voor mij?’ En na de wedervraag van de Samaritaanse vrouw hoe Hij dit als Jood aan haar kon vragen, zegt Jezus: *‘Indien gij wist van de gave Gods en wie het is, die tot u zegt: Geef Mij te drinken, gij zoudt het Hem gevraagd hebben en Hij zou u levend water hebben gegeven.’*¹¹ Water, waarbij je tot in eeuwigheid niet meer dorsten zal, maar dat

10 Johannes 4:22 (St. Vert.)

11 Johannes 4:10

springt ten eeuwigen leven. Daarmee bedoelt Hij de Heilige Geest, de ontmoeting met de – ook bij de Samaritanen – langverwachte Messias.

Als zij dan zegt: *‘Here, Gij hebt geen emmer en de put is diep; hoe komt Gij dan aan het levende water?’*, dan zegt Jezus: *‘Ga heen, roep uw man en kom hier.’*

Jezus is meteen bezig met de bruidswerving.

Als de vrouw dan zegt: *‘Ik heb geen man’*, dan zegt Hij: *‘Terecht zegt gij: ik heb geen man; want gij hebt vijf mannen gehad en die gij nu hebt, is uw man niet; hierin hebt gij de waarheid gesproken.’*¹²

Uiteindelijk openbaart Jezus Zich in hoge en verheven zin als de wonderbare Bruidegom. Hij is de Bruidegom en de bruidswerving loopt ten slotte ook voor Jeruzalem over de heidenwereld.

Inderdaad – het gaat veel dieper dan alleen maar een herderlijk gesprek om een ziel te redden. Jezus ziet het perspectief. Hij leeft daar uit.

De Samaritaanse vrouw merkt dat haar hele levensgeschiedenis bloot ligt voor Hem, en dan zegt zij: *‘Here, ik zie, dat Gij een profeet zijt.’* En onmiddellijk stelt zij daarop de oecumenische kwestie: *‘Onze vaders hebben op deze berg aanbeden en gijlieden zegt, dat Jeruzalem de plaats is, waar men moet aanbidden.’* Waarop Jezus antwoordt met:

*‘Geloof Mij, vrouw, de ure komt dat gij noch op deze berg, noch te Jeruzalem de Vader zult aanbidden. Gij aanbidt, wat gij niet weet; wij aanbidden, wat wij weten, want het heil is uit de Joden; maar de ure komt en is nu, dat de waarachtige aanbidders de Vader aanbidden zullen in geest en waarheid; want de Vader zoekt zulke aanbidders; God is geest en wie Hem aanbidden, moeten aanbidden in geest en in waarheid.’*¹³

Noch op de ene berg, noch op de andere moet de Vader aanbeden

12 Johannes 4:16-18

13 Johannes 4:21-24

worden. Die de Vader aanbidden, moeten Hem aanbidden in geest en in waarheid. De ure komt en is nu.

Jezus ziet het principiële moment. ‘Haal je man en kom hier’. Hij steekt af naar de diepte. Hij ontdekt haar aan haar zondige levensgang. En als zij dat erkent – en erkennen moet – dan openbaart Hij Zich tegelijkertijd als de ‘Zevende’, als Bruidegom, als de Messias: *‘Ik, die met u spreek, ben het.’*¹⁴

Dit is een profetische gelijkenis. Een miniatuur-apocalyps die zeer actueel is voor onze tijd. In dit verband kan de vraag gesteld worden: Hoe zou Jezus heden door de heidenwereld gaan om het levende water uit de delen? Het antwoord voor nu is eveneens: Er zal schuldbelijdenis moeten zijn en ontdekking van levensgang in het licht van God en van de Messias.

Maar ook nu zal het komen als het twaalf uur is – op het heetst van de dag.

In Johannes 4:6 lezen we: *‘...het was ongeveer het zesde uur’*. Dat is twaalf uur.¹⁵ Dat Jezus precies op dat uur die vrouw ontmoette, kwam doordat zij niet geduld werd te midden van de fatsoenlijke vrouwen van Samaria. Zij moest op de meest onmogelijk tijd het zware werk verrichten van het putten en sjouwen van water voor de huishouding – want de put was diep.

OUDE VETES

Ik geloof in een groot en ongekend wereldrevel, want de derde Godsdag zal eenmaal aanbreken. De Here heeft het mij gezegd: *‘Als Ik twee dagen zwijg, denkt gij dan, o mens, dat er nimmer een dag van vervulling over Mijn gekochten zal aanlichten?’*

Er komt een dag van vervulling. Er zal een derde dag van opstanding zijn in de Heilige Geest. Maar het wordt eerst ‘twaalf uur’ – figuurlijk

14 Johannes 4:26

15 Volgens de Joodse tijdsrekening werden de uren vanaf zonsopkomst geteld. Als gesproken wordt van het zesde uur, dan wordt daarmee bedoeld het zesde uur na zonsopkomst, dus twaalf uur.

gesproken – voordat Jezus die grote heidenwereld, met al haar vetes, ontmoet. In de 'branding van de hete middagzon' zal de ontdekking plaatsvinden.

Momenteel wordt er zo euforisch gesproken: 'Bewapening is niet meer nodig. Oost en West naderen tot elkaar. Alles is pais en vree.'¹⁶

Maar is dat werkelijk zo? Zouden al het kwaad en de oude vetes die de duivel verwekt heeft, de wereld al uit zijn?

Beslist niet!

Is in het Midden Oosten de oude vete tussen de Islam, de Joden en het Christendom al opgelost? Zijn de vetes in Zuid Afrika en de andere landen van Afrika – zelfs onder de gekleurde bevolking onderling – al opgeruimd?

De wereld ligt overal gekluisterd in de boeien van de oude vetes.

Maar als de Here komt, dan is Hij machtig het levende water uit te delen, en dat betekent ook dat de oude vetes en tegenstellingen overwonnen worden.

Na de ontmoeting met Jezus laat de Samaritaanse vrouw haar kruik staan, gaat de stad in en zegt: *'Ik heb de Messias gevonden'*. Daarop komen de vrouwen uit de stad met haar mee en spreekt Jezus ook tot hen. En dan vragen de Samaritanen Hem om bij hen te blijven. En Hij bleef daar twee dagen.¹⁷

Dit wijst ook op de twee Godsdagen, waarover Hij in 1948 sprak: *'Als Ik twee dagen zwijg...'*

Inderdaad, de gang van Jezus door de heidenwereld, met al haar vetes en satanisme, met alle kerkelijke verwarring en 'veemarkten', wordt ook nu voleindigd. De Heer heeft mij gezegd: *'Ik zal dit doen door de zweepslagen van Mijn Woord.'*

Toen Jezus de tempel reinigde, moesten eerst de touwtjes geknoopt worden tot een karwats. Maar die zweep ging wel over de kooplui en de tafels werden omgekeerd.

16 Uitgesproken in 1990

17 Johannes 4:40

Als de Joden terugkeren, moet er een huis van gebed komen, dat wil zeggen een tempel van de Heilige Geest. Geen tempel van steen – dat is dan niet meer nodig. Ook is het dan niet van belang of Jeruzalem of Gerizim de plaats is om te aanbidden.

Mensen hebben van de tempels ‘veemarkten’ gemaakt. Maar God heeft geen veemarkten nodig. Hij heeft ze ook nooit nodig gehad.

De Heer is waarlijk opgestaan, en Hij heerst als Koning van zee tot zee – totdat elke knie zich buigt voor Hem.

Wij kunnen ons afvragen: Wanneer wordt het ‘twaalf uur’? Wanneer komt die grote hitte? Nu, daar heeft de Heer, bij wijze van spreken, Zijn materiaal voor. Er wordt momenteel gejubeld over de Duitse eenwording alsof er niets gebeurd is. Maar dat pakt niet goed uit. Men onderhandelt binnen het kader van de twee plus vier formule¹⁸, maar het raakt op die manier de ‘zevende’ niet – figuurlijk gesproken.

En de landen in het Midden Oosten bewapenen zich op een vreselijke manier met atoomwapens en gifwapens om de oude vetes uit te voeren. Het hele gebeuren wordt begeleid met verschrikkelijke martelkelders.

Daarom, als de beker bij ons rondgaat, moeten wij bidden: *‘Uw Koninkrijk kome; Uw wil geschiede, gelijk in de hemel, also ook op de aarde’.*

De mensheid is in bittere nood. En de overste van deze wereld, de satan, wordt maar door één kracht gebonden, namelijk door de kruisdood van Jezus.

De put is diep om het levende water van de Heilige Geest te geven. Het levende water, dat alles overwint en doet staan en leven en ademen in de liefde Gods. De put is diep. En in die put is Jezus ingedaald in de Godverlatenheid aan het kruis, om het bloed der verzoening te geven voor een wereld, verloren in schuld. Pas als wij ontdekt worden aan

18 Met de ‘twee plus vier formule’ wordt bedoeld de overeenkomst die de vier geallieerde landen en de twee Duitse Staten (BRD en de DDR), op 13 februari 1990 sloten over de Duitse eenwording

onze burgerlijkheid, onze kleinzieligheid en onze vetes, onderkennen wij de Messias.

Er zijn mensen, die een vete hebben met zichzelf. Hoe vaak komt het niet voor dat iemand zegt: Ik vergeef het mijzelf nooit. Een mens hoeft zichzelf ook niet te vergeven. God kan alleen vergeven. Men moet ook geen vete tegen zichzelf koesteren. Alle vetes zijn verkeerd. Wat huist er niet in de harten?

Maar dan moeten wij eerst om ‘twaalf uur’, op het heetst van de dag Jezus ontmoeten. In de wetenschap dat de ‘put’ diep is. U begrijpt de symboliek. Maar de put is nooit zo diep dat Hij het levende water van de Heilige Geest niet tevoorschijn kan brengen. Daar staat Zijn onmetelijke offer op Golgotha borg voor.

IK BEN HET DIE MET U SPREEKT

Als de dood des Heren verkondigd wordt bij het rondgaan van de beker, dan verkondigt Jezus ook iets. Het bloed van Jezus, de Middelaar van het nieuwe verbond spreekt krachtiger dan het bloed van Abel.¹⁹ Het spreekt van vergeving. Maar alleen wanneer de hele levensgang opengelegd wordt voor God, de Alwetende. Dan pas vloeit het levende water. Als zó de beker met Zijn bloed – want zo is het symbolisch, zo telt het bij God – aan de mond gezet wordt, dan zegt de Heer: *‘Ik ben het, die met u spreekt.’*

Dan is het absoluut niet belangrijk meer of wij in een Katholieke Kerk aanbidden, of in een Gereformeerde Kerk of bij het Leger des Heils. Dat doet er helemaal niet toe.

God wil de bruidswerving. Hij wil iedere individuele ziel. Hij wil niet dat wij over de zaken heen huppelen met alle mogelijke theologische argumenten en verhalen over de oude ‘Jakobsbron’. De Samaritaanse spreekt met Jezus over ‘onze vader Jakob’. Zij annexeert Jakob ook als haar voorvader. Het Samaritaanse gebied was immers het gebied dat Jakob aan Jozef gegeven heeft?

19 Hebreëën 12:24

Altijd en overal gaat het om dezelfde vraag: Wie heeft de oudste papieren?

Niemand kan zich beroepen op de oudste papieren – geen mens en geen organisatie.

Johannes de Doper zegt: *‘Die de bruid heeft, is de bruidegom.(...) Hij moet wassen, ik moet minder worden.’*²⁰

Het gaat erom of wij ons hart aan Jezus geven. Ook als het ‘twaalf uur’ wordt in ons persoonlijk leven. Ook als het ‘twaalf uur’ wordt in de wereldgeschiedenis.

Met de geschiedenis van Duitsland is het nog niet afgelopen, en met het Midden Oosten evenmin. Er komt een ‘dag van vervulling’.

Zo diep was de put waaruit Jezus het levende water opgehaald heeft, Zijn kruisdood, dat Hij aan het slot kon uitroepen: *‘Het is volbracht!’*, en Hij ten derde dage kon opstaan uit de dood, waarbij Hij als eersteling van de ‘bruidsgemeente’ Maria van Magdala mocht ontmoeten. Dat was een ontzaglijk weerzien.

Wij zijn soms getuige van ontroerende momenten, wanneer familieleden na jarenlange scheiding door oorlogen of andere tragedies elkaar voor het eerst weer ontmoeten. Dan valt men elkaar om de hals en men huilt en kan soms geen woord uitbrengen van emotie.

De vergelijking gaat natuurlijk mank, maar bij zulke momenten komt even de gedachte op: Wat zal het zijn op die grote dag, als we Jezus ontmoeten. Als de ‘bruid’ in levende lijve de ‘Bridegom’ ontmoet. Aller oog zal Hem zien als Hij wederkomt op de wolken – ook degenen die Hem doorstoken hebben.

Dat is de realiteit! Met verbazing zal Hij aanschouwd worden. God heeft voor degenen die Hem liefhebben iets klaar liggen, wat in geen mensenhart is opgeklommen en wat in geen menselijke fantasie ooit bedacht is.²¹

Eenmaal zien wij elkaar aan de andere zijde terug. En we zullen

20 Johannes 3:29-30

21 Jesaja 64:4; 1 Corinthiërs 2:9

Jezus zien. Bij de dag der opstanding wordt het een ongekende ontmoeting.

Toen de Samaritaanse vrouw tot de conclusie kwam: Dit is de waarheid en Jezus haar zei: *'Ik ben het die met u spreekt'*, liet zij haar kruik leeg achter en vertelde in heel Samaria en met opgetogenheid dat zij de Messias had ontmoet.

Toen kon Jezus niet meer eten. Hij zag de oogst van de miljoenen en de miljarden. Van de ontelbare schare die door Zijn bloed verlost zou worden en die Hij op de bruiloft des Lams als Zijn bruid mag omarmen in de Heilige Geest.

Dat is het evangelie!

Er zijn door kerken zoveel wetjes gemaakt. Moeten er Psalmen of gezangen worden gezongen? Moeten vrouwen een hoedje dragen in de kerk of niet? Eindeloos veel wetjes. En onder al die wetjes is de eigenlijke Bruid-Bruidegomsgedachte bedolven en verstikt.

Moeten we op die berg aanbidden, of op die berg?

Jezus zegt daarop: Die de Vader aanbidden, zullen Hem aanbidden in geest en in waarheid!

Uiteindelijk kan het hele tempelgebeuren – wanneer daar een 'veemarkt' van gemaakt is – in Gods ogen één stuk Farizeïsche leugen zijn. Daarom zegt Jezus: In waarheid.

Als wij de beker laten rondgaan en Hem danken dat Hij ons door Zijn lijden en sterven verlost heeft, dan zegt Jezus in die beker en in dat verbroken brood: *'Ik ben het, die met u spreekt'*.

AMEN

© Ds. A.A. Leenhouts: "Johannes"
(1976, 1990)
Redactionele bewerking 2022

GETUIGENIS
EN EENHEID

Stichting Getuigenis en Eenheid
Postbus 64814, 2506 CE Den Haag
info@getuigeniseneenheid.nl
www.getuigeniseneenheid.nl